

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egy évre ... 36 kor.
Fél évre ... 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy óra ... 8 kor.

Nyitási közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetemi
vezeték palotájában.

TELEFON-SZÁM: 267.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

Jézsef főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szombat, július 14.

Három távirat.

A világ népei mindennap sóvárogva lesik a háborús égboltozatnak azt a csillagát, amely kivezeti a pusztulásba hajszolt emberiséget a sodró vészből. Minden jelet, amely csak sejtetni enged a békét, hosszánál fogadnak, minden törekvést, amely e cél felé igyekszik, biztató szóval üdvözl.

A nép tesz így: a központi hatalmak országaiban épen úgy, mint az entente-birodalmakban, de vétót kiált a nép békére hajló akaratának az angol és francia nép felett hatalmat bitorló néhány ember, ki elvakult rajongásában, fantasztikus képzetektől fűtve, tovább akar gázolni a megriadt föld véres sarában. Ha ez nem örület, akkor semmi sem az!

Az angol uzsora-háboru uszítói hosszú időn keresztül hirdették, hogy az imperializmus földi képviselőjével: a német császárral nem lehet békét kötni. Németországnak — hangoztatták — át kell alakulnia, demokratizálódnia kell, hozzásimulnia a nyugateurópai államok világnézetéhez s ha ez megtörtént: akkor lehet beszélni a békéről. Mert ennek az általános Németországnak a törekvései lesznek a garanciák arra nézve, hogy a háboru gonosz szelleme nem pusztíthat többé büntetlenül a kulturvilágon.

Németország és központi hatalmak sokkal jobban óhajtják a tisztességes békét, semhogy minden elfogadható kívánságnak kész örömmel elébe re sietnének. II. Vilmos császár és IV. Károly király a legmesszebbmenő reformtervekkel siettek a béke útját egyengetni. Az általános és titkos választói jog kérdése tolt el a béke elől. S ezzel szemben, mit látunk? Az összeröfent társaság elképpedt, megijedt, mert ők nem ezt akarták. Ez csak ürügy, kifogás volt a számukra, hogy tovább folytassák a vérbe fuló Európa kiirtását s eltakarják ezzel az igazi céljaikat. Most aztán mégis csak kiviláglottak ezek. Kitűnt, hogy mégis csak az entente-államok hiénái azok, akik hódító háboru viselnek. Mindaz, amit eddig mondtak: áltatás és szemenszedett hazugság volt: céljuk nem az általános demokrácia

Azt kellene — ugyebár — hinniünk, hogy ez a változás őszinte örömet okozott az entente-országok vezető köreiben. Hogyne, hiszen ezzel egy újabb akadály tűnt el a béke elől. S ezzel szemben, mit látunk? Az összeröfent társaság elképpedt, megijedt, mert ők nem ezt akarták. Ez csak ürügy, kifogás volt a számukra, hogy tovább folytassák a vérbe fuló Európa kiirtását s eltakarják ezzel az igazi céljaikat. Most aztán mégis csak kiviláglottak ezek. Kitűnt, hogy mégis csak az entente-államok hiénái azok, akik hódító háboru viselnek. Mindaz, amit eddig mondtak: áltatás és szemenszedett hazugság volt: céljuk nem az általános demokrácia

diadala, hanem Németország és a monarchia megsemmisítése.

Három táviratunk is igazolja ezt. A párisi kamara legutóbbi ülésén Poincaré hadügyminiszter cinikus őszinteséggel vágta oda a képviselőháznak, hogy Németország demokratizálódása és a kancellár-válság megoldása nem hozza meg a béke lehetőségét. Mert Franciaország nem Németország belső megújulásáért harcolt és küzd ma is, hanem azért, hogy elvesztett tartományait visszaszerezze. Londonban a Times azt írja, hogy egészen mellékes, mennyire közeledek Németország a nyugati demokrácia eszméihez: a háboru a teljes győzelemig kell folytatni. De vi-

szont mit csinál most a demokráta Amerika, mely kizárólag az alatt az ürügy alatt csatlakozott az ententehez, hogy a német imperializmust megtörje s Németország demokratizálódását kikényszerítse. Németországban diadalt fog ülni a demokrácia, de Amerika alól kiesuszik a háboru folytatásának ürügye.

Igy hazudnak napról-napra az entente-méregkeverők. Így áltatják békét sóvárgó népüket, a jóhiszemű semlegeseket s ilyen cselfogásokkal akarják megközelíteni ellenteleiket. A hazugság azonban még sohasem győzött, amióta a világ áll s az igazságot eltemetni még orosz offenzívákkal sem lehet.

Bethmann-Hollweg a béke akadálya.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: Hindenburg vezértábornagy és Ludendorff gyalogsági tábornok a császár parancsára ma délelőtt Berlinbe érkeztek.

Berlin. Jól értesült politikai körök véleménye szerint Bethmann állása tarthatatlan. A megváltozott helyzetet a német szabadelvűek okozták, akik a kancellár ellen határozottan állást foglaltak.

Berlin. Az estilapok jelentik: Bizonyosra vehető, hogy Bethmann lemondását a császár elfogadja. A Lokalanzeiger — mely ma este ismét megjelent — a következőket jelenti: A nemzeti szabadelvűek tegnapi nyilatkozata, amely szerint a válságot megoldatlannak tekintik, míg Bethmann állásában marad, arra vezethető vissza, hogy Bethmann-Hollweget a békekötés akadályának látják és új embert akarnak, aki megtalálja a kiv vezető utat a válságból.

Berlin. A Berliner Zeitung am Mit tag kategorikusan megcáfolja a reggeli lapoknak ama híradását, hogy új békeformula merült fel, amelyhez a centrum is hozzájárult és határozottan állítja, hogy a pártok többsége ragaszkodik a régi békeformulához.

Berlin. A birodalmi gyűlés belső és külpolitikai vitáját holnapról elhalasztották tekintettel a bizonytalan politikai helyzetre.

Berlin. A birodalmi gyűlés költségvetési bizottsága ma délután ismét összeült. Rövid tárgyalás után a bizottság nagy többsége elhatározta, hogy az ülést bizonytalan időre elhalasztják.

Berlin. A birodalmi gyűlés plénuma rövid ülést tartott, melyen elintézték a napirendet, azután az ülést berekesztették.

Berlinből jelentik: Bár Bethmann-Hollweg személtve ellen a támadások még nem

szűntek meg, nem valószínű, hogy a kancellár megmarad állásában. Azért is, mert nem találják az alkalmas utódot, de azért is, mert tőle várják, hogy a nehéz helyzetből megrázkódtatás nélkül vigye át a birodalmat az új érába. Bethmann-Hollweg egyre tárgyal a pártok vezérével és ezek a tárgyalások, hír szerint kedvezően folynak. A megegyezésen alapuló béke kérdését az egyik részen már megoldottnak is tekintik, mert úgy vélik, hogy a holnapi ülésen, melyet a birodalmi gyűlés nagyülésének neveznek, erős többség foglal majd állást a békerezolúció szövege mellett.

Ehhez, úgy mondják, abban a formában mint ahogy azt a megegyezés útján megállapították, a kormány is csatlakozhatik, mert az, ami a kormány részéről eddig ebben a kérdésben elhangzott, lényeges részében azzal, amit a határozati javaslat mond, nem ellenkezik.

Délelőtt már tisztán válték látni a kibontakozás útját, de délután újabb komplikációk támadtak és így a válság újból kiélesedettnek tekinthető, főleg azért, mert a pártvezérek értekezletén közölték, hogy a nemzeti szabadelvűek levelet intéztek a császárhoz, amelyben Bethmann-Hollweg visszalépését szükségeseznek mondják, mert enélkül a válságot nem lehet megoldani. A levél másolatát megküldötték Helfferich államtitkárnak, mint a birodalmi kancellár helyettesének.

A trónörökös délután fogadta az egyes pártok vezereit és elmondatta velük véleményüket a válságról és óhajtásaikat. Tegnapi a főbizottság ülésén Spaan, a centrum vezére, hirtelen rosszul lett és mély ájulásba esett. Spaan állapota csak a délután folyamán javult valamennyire, de még nem tért magához annyira, hogy a bizottság mai ülésén etnökkölhesen és így helyettese, Südekum szocialdemokrata képviselő fog az ülésen elnökölni.

Berlinből jelentik: A választójogi reform megvalósításának következményeivel ma már mindenütt számolnak. Az új választójogi törvény a

porosz parlament összetételét teljesen megfogja változtatni. A szociáldemokratáknak eddig tíz mandátumuk volt, ezután pedig bizonyára a legnagyobb pártot fogják alkotni. Ennek természetesen a porosz kormány alakulására is nagy hatása lesz. A reform a porosz szövetségi állam helyzetét a birodalmi összességben is megfogja változtatni, aminek hatása erősen érezhető lesz a külpolitikában.

A birodalmi kormány belügyi reformpolitikáját azonban a porosz választójog reformja nem meríti ki.

Bethmann-Hollweg pozíciója újból megszilárdult, sőt Helfferich és Zimmermann államtitkárok sem mondanak le.

Parlamenti politikai körökben nagy föltűnést keltett, hogy Dávid dr. szocialista képviselő eléget tett a trónörökös meghívásának. Stresemann úgy nyilatkozott egy újságíró előtt, hogy a helyzet teljes nyíltsággal föl van tárva a trónörökösnek és a trónörökös igen jó benyomást tett a képviselőkre, még a balpárti szociáldemokrata pártra is.

Főispán a tisztviselők politikai szabadsága ellen.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Győről jelentik: Városszerte nagy föltűnést kelt az a furcsa bemutatkozás, amely Szabo István, az újonnan kinevezett főispán előtt történt. A város tisztviselői kara — az ország egyik legkiválóbb adminisztráló testülete — járult a főispán elé Farkas Mátyás polgármester vezetésével, aki így szólt az új főnökhöz:

— Győr város tanácsa és e város hivatalfőnökeinek nevében üdvözlöm méltóságodat magas állásában, amely fontos jogokkal, nehéz kötelességekkel jár. E jogok kihasználása és a kötelességek betöltése képezi tartalmát a főispáni állásnak, melynek gyökerei e nemzet múltjában erednek, midőn ez állást betöltők inkább a kötelességeket nézték és töltötték be, a jogok másodsorban jöttek előttük tekintetbe, sőt sokszor teljesen el is felejtkeztek a jogokról, amelyekre a kötelességek mellett idő se került. Pedig megírva szépek és intenzívek a főispán jogai, de hála Istennek mivelünk szemben nem adatott alkalom, hogy e jogok terheit a főispán velünk szemben gyakorolni kényszerült volna, különösen ritka esetben láttunk fenytő főispánt, mindig csak dolgozót.

Azt hiszük, méltóságodban is olyan főispánt nyertünk, kinek elvi álláspontja teljesíteni a kötelességet s tudjuk, hogy ez elvi álláspontját, mint mindenben, ebben is be fogja tartani s ismerve agilitását és munkaszeretét és munkaképességét, példát statuál nekünk, e tisztikarnak, amely szereti követnie példát különösen a kötelességteljesítésben. Erre ezennél ígéretet is teszünk és kérjük méltóságodat, fogadja el ez ígéretünk kifejezését, amely oda irányul, hogy a reánk bízott kötelességeket lelkiismeretes pontossággal, mint eddig, a jövőben is teljesíteni fogjuk és nem fogunk okot adni a főispánnak legtehetősebb joga gyakorlására, mert megvagyunk győződve, hogy ez esetben a jog méltóságodra, a főispánra a legvalóságosabb kötelességteljesítés lenne.

Szabo István főispán ezeket felelte:

Nagyon köszönöm, hogy szívesek voltak megjelenni és köszönni a polgármester ur szíves szavait. Egész őszintén kijelentem az uraknak, hogy én a legeslegtisztább, legjobb szándékkal jöttem ide és pedig nem basáskodni, hanem, hogy komoly munkatársakként dolgozzunk együtt és bajtársi, sőt ha lehet, baráti viszony lejlődjön ki közöttünk. Ne hagyják magukat legesekélyebb módon sem megfélemlíteni. Szokásomná vált, amiről nem tehetek és természetemben rejlik a katonaság nyíltsága. Biztosíthatom önöket, hogy a kemény szavak mögött baráti meleg szív dobog. Erre minden körülmények között számíthat mindenki, aki teljesíti kötelességét és mint férfi barátilag támogat.

Ha mindenkinek tisztelem egyéni és politikai nézetét és respaktalom is azt, de termé-

szetesnek fogják találni, hogy ennek csak bizonyos formák között szabad kifejezésre jutni.

Politikailag exponálni magát ninosen joga senkinek s nekem kötelességem a kormány intenciója szerint ezzel szemben állást foglalni.

Én becsületos nyíltsággal, nem frázist használva vagy hatást provokálva kijelenthetem, hogy legjobb szándékom, hogy félreértés ne legyen közöttünk, amit leginkább azzal lehet elkerülni, hogy együtt beszéljünk meg mindent. Erre most különösen szükség van és én helyemet *mint főispán, nem pedig mint bár kivánom betölteni.* A látszatát is kerülni kell annak, hogy idegenek befolyással lehetnének dolgainkra. A kemény szavak alatt nem rossz szív dobog és kérem előlegezzenek egyelőre bizalmat nekem és higgyék el, hogy engem előzékenységben tulszárnyalni senki sem fog. Remélem, hogy mindezeket el fogom érni, ha rögtön nem is, de hamarosan.

A főispán a jelenlévők éljenzése után épen meg akarta kezdeni a szokásos köszönetbeszédet, amikor Farkas Mátyás polgármester újból szólni kezdett:

— Dacára az ünnepélyes alkalmaknak, reflektálnom kell a főispán ur egyik passzusára. Nem vonom kétségbe méltóságodnak azt a jogát, hogy bizonyos tekintetben rendelkezhetik a tisztviselők fölött, azonban arra kérem, hogy a szolgálati diszciplína értelmében ezt a város polgármestere útján méltóztatásuk gyakorolnia.

A főispán erre adott válaszában kijelentette, hogy nem vitatkozni jöttek össze, hanem hogy megvessék a barátság és bizalom alapkövét. Én mindenben nem vagyok teljesen offé, — mondta a főispán — de az akarok lenni. Ha nekem kifogásom volna, mint ahogyan hiszem és remélem, hogy nem lesz, a kellő formák között fogom azt megmondani.

Dr. Koronka Béla Dániában. Oroszországból pár hét előtt '64 osztrák és magyar tisztet szállítottak Dániába, akik között Koronka Béla 2. honvédegyalozredbeli törzserős is van. Koronka dr. évtizedet meghaladó idő alatt állott a gyulai 2. honvédegyalozred kötelékében és mindjárt a mozgósítás elején törzserősi minőségében követte az ezredet, mely a háború legvéresebb csatáiban vett részt és küzdött a legnagyobb vitézséggel. Az ezred tudvalevőleg hónapokra terjedő dicsőséges védelem után Przemyslénál a várnak éhség kényszerítette hősi esete után orosz fogságba került. Velük Koronka Béla dr. is. Miután most már semleges területen van, valószínűleg rövid idő múlva hazájába fog érkezni.

Ki lesz Kürthy utóda ?

Még egy kis tülekedés.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A balszerencse, amely az új alakítás minden jószándékába belekapaszkodék, nem fordított neki hátat a közlelmezési hivatal elnökválságának megválasztásánál sem. A kormányt támogató pártok étvágya, úgy látszik, kifogyhatatlan. Kitalálták az állásából, ahol pedig igazán megállta a helyét, Kürthy Lajos bárót aztán hajrá, megindult a tülekedés a jó stallumért.

A kormány egészen mostanáig sikerrel állta a nagy rohamot. Annak a helyes fölfogásnak a fedezéke mögül védekezett minden jogosultalan igény ellen, hogy a Közlelmezési Hivatal vezetői állására nem a politikai hovatartozóság, nem is a párthűség kvalifikál, hanem a szak-képzettség és a hozzáértés. Ez az álláspontja szerzett meghívást Nagy Ferenc miskolci polgármesternek, majd a vele való tárgyalások megárusulása után Bartha Béla vezérkari alezredesnek.

A hesszu ellenállás azonban kimerítette a kormány erejét és megingatták ellenállását. Bartha alezredes még Budapesten van, még tárgyalnak is vele, de már a megegyezésre való minden reményesség nélkül. S nem az alezredesen mulnék, ha a tárgyalásoknak nem lenne sikerük.

A hivatalos kifogás, amelyet Andrassy Gyula gróf vetett föl Bartha ellen az, hogy katonaság. Ez természetesen nem volna akadály, mert az alezredes egyik napról a másikra szolgálaton kívüli viszonyba léphetne s közlelmezési elnöksége idejére szüneteltethetné katonai minőségét. Kifogásnak, ürügynek azonban nem rossz a katonai minőségre való hivatkozás, mert az ürügynél a cél a fontos, nem pedig az igazság. A cél pedig az, hogy ne Bartha legyen a közlelmezési hivatal főnöke, hanem valami régi, érdemes párttag.

Idáig nem okozott különös nehézséget a kérdés. Abban, hogy egy kívül álló ember elől elzárják az érvényesülés útját könnyen megegyezett minden illetékes tényező. A nagyobb baj csak most kezdődik, amikor az így fölszabadult tülekedők között kell igazságot tennie a kormánynak. Ahány nagybefolyású tagja a kormánynak és a kormányt támogató pártoknak van annyi az új jelölt is a közlelmezési elnökségre. Legelső helyen Hadik János grófot emlegetik. Közvetlenül utána következik a valószínű beérkezés sorrendjében Szerényi József volt kereskedelmi államtitkár. Jelentékeny befolyás érvényesülés Melly Béla székesfővárosi árvászéki elnök jelöltsége érdekében is s végül Mezőssy Béla földművelésügyi miniszter is erősen dolgozik a maga külön jelöltjéért. Ennek a nevének nem sikerült még megtudnunk.

A Bartha Béla-val való tárgyalások során különben mindent elkövettek, hogy tárgyi tekintetben is kedvet szegjék a kormány jelöltjének. Kitalált, hogy nincs egyetlen kérdés sem amelyet a Közlelmezési Hivatal vezetője önállóan intézhetne. A földművelési miniszter a földművelési minisztérium, Szerényi Béla gróf a kereskedelmi minisztérium, Szurmay Sándor a honvédelmi minisztérium számára követelt hozzászólási és intézkedési jogot olyan kérdésekben is, amelyeket a Közlelmezési Hivatal elnöke egyébként szintén erősen megnyirbált hatáskörében eddig önállóan intézett.

Munkatársunk tegnap este a képviselőház folyosóján néhány pillanatig beszélgetett Bartha Béla vezérkari alezredessel. Arra a kérdésre, hogy megtörtént-e már a döntés, a következő választ kapta:

— Döntés még nincs. Holnapra várom. Egyáltalában nem bizonyos még, hogy én kerülök a Közlelmezési Hivatal élére.

Zöldségellátás — városi ráfizetéssel.

A főkapitány javaslata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A konyhakerti vetemények drágasága, az a körülmény, hogy minden az árakat régi mértékbe visszaterelő eddigi intézkedés kudarcot vall, fokozott gondra és előrelátásra kényszerítik a város vezetőségét abban a tekintetben, hogy Arad város polgárságának megélhetését valamiféleképpen biztosítani tudják. Azok a boldog idők, amikor Arad piacán alig pár fillért szerezhattük be egy-egy ebédhez szükséges zöldséféleket, a védő és tiltó rendelkezések egész halmaza dacára sem jönnek vissza s jöhetnek Ujarad termelői ez évben is azzal a szorgalommal és gondossággal munkálják meg földjeiket, mint a békés időkben, asszonyaik ma is ugyanolyan mértékben hozzák a piacra árúikat, mint akkor régen, az árak szilárdan állanak azon a magas fokon, amelyet még bír már elviselni a szegény ember.

Érthető, hogy a hatóságnak legértékesebb idejét a meg nem magyarázható drágaságnak az ellensúlyozására vagy leküzdésére kell fordítania. Minthogy minden igyekezet hiábavalónak bizonyult, a kormány is kénytelen volt végre a zöldségellátás szállításának korlátozásával, az Ausztriába való szállítás egyenes elvitelével közbelépni. A rendelet végrehajtása rövid pár nap kérdése csupán, s talán megfogja hozni azt az eredményt, hogy piacunkról nem vándorolnak el idegenbe azok a termények, melyek első sorban Arad város lakosainak szükségletét hivatottak kielégíteni.

Nyílt kérdés azonban a rendelkezés után is az, hogy az árak a terménybőség dacára is vissza fognak-e esni.

Ennek minél bizonyosabb bekövetkezését óhajtja elérni Green Nándor főkapitány is azzal a javaslattal, melyet legutóbb terjesztett Arad város polgármestere elé. A javaslat sze-

rint Green főkapitány hivatkozással arra, hogy a legmesszebbmenő intézkedésekkel sem képes az elég bőven piacra kerülő konyhakerti termények árát leszorítani, intézkedést kér a város polgármesterétől oly irányban, hogy köteleztesse a városi földeket bérlő és konyhakerti vetemények termelésére kötelezett bérlők arra, hogy terményeiket Arad városának adják át. Arad városa a terményeket piacra hozná, a bérlőknek fizetett napi árnál olcsóbban s ezzel irányt adna az azon napi piaci ár alakulásához. Minthogy a bérlők földjein levő termények igen tetemes mennyiséget jelentenek, ha a város által megállapított áron piacra kerülnek, minden bizonnyal árnegállapító hatással lesznek a többi termelők áfúira is. Ezeknek alkalmazkodniuk kell, követniük kell a város által forgalomba hozott termények árát s így be kell következnie annak az áresésnek, amelyet az eddigi helyes irányu, de célt tévesztett intézkedések elérni képtelenek voltak.

Arad városának pénzebe kerülne ugyan ennek a gondolatnak a végrehajtása, mert a termelőnek fizetett ár és a piacra hozott árért kért mérsékelt ár közötti különbséget Arad városát kell hogy terhelje, de végeredményben azonban ez a város polgárságára nem jelenthet hátrányt, mert nyomában kell hogy járjon a piaci árak régvárt és óhajtott esése, az a körülmény, hogy az Ujaradról beözönlő zöldségellátás az ára sem lehet nagyobb, mint az, amit Arad városa kér az általa forgalombahozott árukért. Hogy Arad város tanácsa miképpen fogadja a főkapitány előterjesztését, arról még nincs tudomásunk. Élénk érdeklődéssel várhatjuk azonban a helyes szociális érzéssel tett javaslatnak a sorsát.

Elutasított bojárány.

— Ha a főtitkár táved. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A magyar szent korona országainak kereskedelmi és iparkamarái június 6-án és a következő napokon megszabásu értekezletet tartottak a katonai leszerelés gazdasági kérdéseiben. Az egyes kérdések szakelőadóknak voltak kiosztva, akik aztán megfelelő tanulmányokkal és határozati javaslatokkal léptek az értekezlet elé.

Az „Állam iparfejlesztés hivatásának kérdéséről” Holesch István dr., a besztarcebányai kamara főtitkára tartott előadást. Ebben az előterjesztésben Holesch dr. rámutatott arra, hogy a háború romboló hatása természetesen az ipar terén is érezhető, lesz s ennél fogva olyan törvényekre lesz szükség, amelyek az ipar fejlesztésének céljait szolgálják.

A nyomtatásban is megjelent előterjesztésben Holesch dr. szószerint a következőket mondotta:

„Az iparfejlesztésről szóló 1907. évi III. t.-c. 1915. évi december 31-ig volt érvényben és bár kir. iparügyi kormányunk e törvény revíziója tárgyában még a háború kezdete előtt a kellő lépéseket megtette s az érdekképviseleti szakkörök véleményét bekérte, a bekövetkezett háború gátat vetett hasonló új törvény meghozatalának, úgy, hogy jelenleg ily törvénynek hiányában vagyunk.”

Ebből úgy-e mind a laikus számára is érthető módon az derül ki, hogy nekünk ez idő szerint nincsen iparfejlesztési törvényünk, mert a régi iparfejlesztési törvény 1915. de-

cember 31-én megszűnt. Ilyen körülmények között érthető, ha aztán a besztarcebányai főtitkár ur határozati javaslatot is benyújtott, amelyben kérte az értekezletet kimondani, hogy figyelemre méltatva az általa előadottakat, az értekezlet feliratilag fordul a nagyméltóságú kereskedelemügyi m. kir. miniszter urhoz azon kérelemmel, hogy az 1915. évi december 31-én hatályát veszített 1907. évi III. törvény cikk helyébe újabb törvény megalkotása iránt tegyen a képviselőháznak előterjesztést.

Ez így rendben is volna; ha egy törvény lejárt és nem hoztak helyébe másikat, akkor új törvényt kell csinálni. Csakhogy a dolog körül egy kis baj van. A besztarcebányai kamara főtitkára, az iparfejlesztési kérdés előadója nem tudott arról, hogy az 1916. évi január 9-án szentesítést nyert 1916. évi III. törvény cikk a régi iparfejlesztési törvényt a törvényhozás további intézkedéseig fenn tartotta és ennélfogva annak hatálya egyáltalán nem szűnt meg se 1915. december 31-én, se pedig mostanáig. Az 1915. évi III. törvény cikk első fejezete, amely az iparfejlesztésről szól, ma is érvényben van és Holesch dr. kamarai főtitkár, aki ezt az elemi dolgot nem tudta, beugratta az értekezletet abba, hogy olyan törvény alkotását sürgesse a kormánytól, amely ma is érvényben van és előreláthatólag nem is fog megszűnni.

Mulatságos ebben a dologban az, hogy nem akadt ezen az értekezleten egyetlen egy ember, aki észrevette volna, hogy itt példátlan járatlanságon épül föl egy előterjesztés, hanem egyhangulag elfogadták egy olyan határozati javaslatot, amelyet a nevetséges veszélye

nélkül bizonyára nem lehet végrehajtani. Törtézi a dolgot, hogy az értekezleten jelen volt a kereskedelmi kormány képviselője is, aki-nek pedig csak igazán tudnia kellett volna, hogy az iparfejlesztési törvény hatályát meghosszabbították és az ma is érvényben van.

Meghúsított orosz támadások.

Berlin, július 13. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harcok:

Rupprecht bajor trónörökös hadcsapottja:

1. A flandriai és az Artois arcvonal több szakaszán jó látási viszonyok mellett a tűzharc erős volt. Nieuporttól keletre, Iperntől délkeletre, Huluchnál és a Scarpetól délre visszaverünk ellenséges előtöréseket.

A német trónörökös hadcsapottja:

A Champagne nyugati részében a tűzharc harcok tevékenysége ismét jelentékenyen fokozódott. A Maas balpartján is nagy hevességet ért el. Este a tűzharc tevékenység. A 304-es magaslaton rohamcsapottjaink gyors mekítőhánással ismét elfoglalták azokat az árkokat, melyeket az ellenség július 8-án visszafoglalt. A megszálló őrséget leterítették, egyrészt fogolyként hozták magukkal. A június 28-iki harcokban 4 kilométer szélességben elfoglalt állások hozzájuk számítva az előtér is, ezzel újra teljesen birtokunkban vannak. Prunaynél heves ellenhatás dacára egy felderítő előretörésünk alkalmával foglyokat és zsákmányt szállítottunk be.

Albrecht württembergi herceg vezértábornagy hadcsapottja:

A helyzet változatlan. Az ellenség számos légi harcban 17 repülőgépet veszített, további kettőt védőtűzelésünk folytán. Lovag Tutschek főhadnagy aki július 12-én két ellenséges repülőt terített le. Tegnap egy kötött lég-hajó lelövésével 16-ik légi győzelmet aratta.

Keleti harcok:

Lipót bajor herceg vezértábornagy arcvonala:

A Duna mentén, Smorgonnál és a Scara mentén a harcok tevékenység élénk volt. Lucktól nyugatra felderítő előretöréseink következtében időnként szintén teléledt. A Dnyestertől délre a Lomnica vonal több helyén meghúsítottunk orosz támadásokat.

József főherceg vezérezredes arcvonalán és Mackeuszen vezértábornagy hadcsapottjánál heves tűzelés után ellenséges felderítő osztagok többször előretörték állásaink ellen. Mindenütt visszavertük őket.

Macedóniai harcok:

A Nidzeplaminától keletre sikeres bolgár előretörések következtében a szerbek helyi ellentámadásokat intéztek. Ezek nagy veszteségeikkel meghúsultak. — Ludendorff, első főszállás-mester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Már nem a demokrácia az entente célja.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Zürich. A római Tribuna tegnapi vezércikkében a német válsággal foglalkozik és azt írja, hogy bár a német politikában beállott fordulat még nem jelenti a békét, mindenesetre közelebb visz hozzá. A Németországban most lefolyó események világtörténelmi jelentőséggel bírnak.

Basel. Párisból jelentik: Rendkívüli minisztertanács foglalkozott a német válság által előidézett helyzetekkel.

Zürich. Párisból jelentik: Poincaré hadügyminiszter a kamara bizottságában kijelentette, hogy a németországi események a béke meggyorsítását nem engedik remélni. Franciaország nem Németország felszabadításáért harcolt, hanem, hogy az elra-

bolt területeket visszaszerezze.

Rotterdam. A Times írja: Angliában az általános vélemény a németországi eseményekről az, hogy Anglia részére Németország politikai demokratizálódása sem teremt új helyzetet. A háborút a győzelemig kell folytatni.

Hága. Washingtonból jelentik: Az amerikai diplomáciai és hivatalos körökben nagy a csalódás, hogy Németország belső reformokat akar már most keresztül vinni és ezáltal Amerika elveszti az ügyet a háboruban való részvételére. A császár ezáltal abba az előnybe jut, hogy azt mondhatja népének, hogy nem az ellenség katonai sikerei, hanem a belső válság okozta Németország vereségét.

Együtt akartak meghalni.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A Ferenc-téri szerelmi dráma ügyében a rendőrség ma folytatta a vizsgálatot karöltve a katonai hatóság nyomozó közegeivel. A mai vizsgálat még mindig nem tudott pozitív eredményt produkálni abban az irányban, hogy a rokkant katona szerelmi feltételekéből követte-e el a gyilkos merényletet, vagy pedig kettős öngyilkosságról van-e szó. P. Nagy István állapotában a mai napon csak egy nagyon kevés javulás állott be és még mindig nem tudják, hogy megmenthető-e vagy sem. Majd nem egész nap eszméletlen állapotban feküdt, mindössze pár percre nyerte vissza az eszméletét, s ezalatt az idő alatt ki is hallgatták.

Vallomásában azt adta elő, hogy Kiss Ferencnével előre megbeszélték, hogy öngyilkosokká lesznek azért, mert nem lehetnek egymáséi, sőt részletesen megbeszélték a terv végrehajtását is. Ezután elmondta, hogy a múlt év tavaszán került rokkantán Aradra, ahol a Ferenc-téri kórházban helyezték el. Kiss Ferencnével itt ismerkedett meg és később, amikor elhagyta a kórházat és rokkant iskolába került, hogy a géplakatosságot tanulja, Kissnéhez költözött, akivel közös háztartásban élt. Mindég attól félték, hogy az asszony férje hazajön, s akkor véget ér a boldogságuk. Pár nappal ezelőtt Kissné levelet kapott férjétől, aki a levélben azt írja, hogy őt küldje el a lakásából. Kissné válaszolt a levélre azzal, hogy ő nem tud megélni az államegélyből és ezért van szüksége albérlőre. Erre a levélre tegnap érkezett meg a válasz, melyben a férj határozottan követelte a kiutasítást. Ez érlelte meg bennük közösen az öngyilkosságra való elhatározást.

A rendőrségen ma délelőtt jelentkezett egy vasuti tisztviselő, aki első volt azok között, akik a szerelmi drámáról értesültek. Ő volt az, aki telefonon jelentette az esetet a rendőrségnek. A tisztviselő elmondta, hogy tegnap éjjel a Ferenc-téren keresztül igyekezett hazáig, mikor a 2. számú házból sikoltozásokkal egy asszony jött ki, segítségért kiáltott, s mikor ő odaszaladt hozzá, megkérdezni, hogy mi a baj, az asszony ezekkel válaszolt:

— Segítsenek rajtunk, mert megögyilkoltuk magunkat. Rettenetesen jajveszékelt, majd a kapu előtt ajultan esett össze.

Kiss Ferencné állapota nem rosszab-

dott. Ma kihallgatták és vallomásában röviden azt mondta, hogy szó sem volt öngyilkosságról. A férfi szerelmi merényletet követett el ellene azért, mert nem akarta őt meghalasztani.

Élenk tevékenység

a roman fronton.

Budapest, július 13. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Koleti harctér:

Romániában és József főherceg vezérezredes hadsereg arcvonalán élenk ellenséges felderítő tevékenység. A Lomnica állomásnál több orosz előretörést visszavertünk. Wolhyniában hirszerző osztagaink tevékenysége helyenkint élenk csatározásokra vezetett.

Olasz és délkeleti hadszíntér:

A helyzet változatlan. **A vezérkar főnöke.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Az orosz vezérkar július 10-éről a következőket jelenti: Július 10-én szakadatlanul üldöztük Dolina irányában és északnyugati irányban a Jeszopol, Szatnizslau és Oharad vonalon megvert ellenséget. Csapataink elfoglalták Halics városát, elővédeiket átküldték a Dnyeszter balpartjára. Napiemelte után érkeztek csapataink a Lomnica völgyébe a Lomnica Dolina arcvonal torkolatához és rövid harc után átküldték elővédeiket a balpartra. Közben Ludvill és Bobin községeket megszállták. Azok a csapatok, amelyek a Brzezani-Solotvina arcvonalon megtámadták és megtörték az ellenség ellenállását, elérték a Bosite Lesiovka és Kosmat vonalat. A nap harsány folyamán kétezer-nél több foglyot ejtettünk és körülbelül nyolcvan ágyut zsákmányoltunk. Július 8-án, 9-én, és 10-én a Dolina körül letöltött harcokban 150 tisztet 10000 embert fogtunk fel, 80 ágyut zsákmányoltunk, köztük tizenkét nehézet, árkmozgató, gépjegyvert, műszereket és municiót nagy mennyiségben. A többi harcvonalon élenk társasági harc Zlota irányában és Brzezaninál.

Stockholm. Az orosz front mögött, különösen Péterváron és nagyobb városokban az offenzíva sikerei sem voltak képesek felidezni hangulatváltozást a háború folytatása érdekében. Nagyobb orosz városokban arra a hírre, hogy óriási veszteségekkel kellett megízeltetni a sikereket, mindennél nagyobb méretű zavargás volt.

Tejjes megegyezős a stockholmi konferencia dolgában.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Stockholm. A Socialdemokraten jelenti: A holland-skandináv bizottságnak az orosz munkás- és katonatanács képviselőivel Stockholm-ban folytatott tárgyalásai tegnap teljes megegyezősre vezettek. A külföldi tanácskozás természetesen folytatásaképpen az általános nemzetközi szociálista konferencia szervezésére közös irodát létesítenek. A tanácskozáshoz az egész világ munkásszervezeteit közvetlenül meghívják.

Berlin. Stockholmból táviratozzák: A skandináv-hollandi előkészítő bizottság a pétervári munkás- és katonatanács kiküldöttjeivel együttesen tartott értekezleten elhatározta, hogy az általános szociálista konferenciát augusztus 15-én összehívja. A konferencia napirendje lesz: A világháború és gyors befejezésének eszközei. A konferenciára való meghívást ma német, orosz, francia és angol nyelven az összes országok szociálista pártjainak megküldötték. Orosz kiküldöttek utaznak Londonba, Párisba és Rómába, hogy az entente-hoz tartozó szociálista pártokat személyesen hívja meg a konferenciára.

Stockholm. A munkás- és katonatanács bulletinje ma közli a végrehajtó-bizottság választását Thomas, Vandervele és Bruckere részére. A válasz a többi között azt mondja, hogy az annexió és hadikárpótlás nélküli béke a népek önrendelkezési joga alapján a népeknek állandó békére való törekvéséből juttatja kifejezésre. Ha az összes országok munkásai csak a saját érdekeik által vezettetik magukat és a nyílt, vagy burkolt imperializmus és militarizmus pretenzióit visszautasítják, akkor kétségtelenül tartós és gyors megállapodásra foghatnak jutni.

Csak ilyen hangulat mellett juthat el a konferencia ahoz a fordulóponthoz, mely a kultúr népek háromévi rettenetes testvérharca után az emberiséget közelebb hozza az óhajtott békéhez. Így szó sem lehet arról, hogy a főlvetett kérdések viszályra és a háború folytatására adhatnának okot. Elzász-Lotharingia sorsáról és a háború által elpusztított népeknek nyújtandó hadikárpótlásról a munkások képviselői könnyen megegyezhettek.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi heti műsor.

Szombaton: Erényi Virág Rózi a Magyar Színház művésznőjének vendégfelléptével: **A Gyurkovics-lányok.**

* **Színház-hírek. Vasárnapi előadások.** A Golem, ez a rendkívül nagy sikert aratott operett újdonság kerül színre vasárnap délután 3 és fél órakor mérsékelt helyárakkal. Ez lesz egyúttal a hájos operettnek első délutáni előadása. A szereplők ugyanazok, mint a bemutatónál volt. Este 8 órakor rendez helyárakkal Mignás Miska népszertésében felismalhatatlan operett van műsoron. **Erényi Virág Rózi,** a Rákosi-féle színésziskolának legtehetségesebb növendéke ma szombaton mutatkozik be az aradi közönségnek a Gyurkovics-lányok Mici szerepében. **A budapesti bábszínház vendégszereplése.** A jövő héten hétfőn és kedden ritka élvezetben lesz része az aradi közönségnek, ekkor lépnek föl a magyar főváros legújabb színházának apró művészei. Gyönyörű, komoly darabokban fognak bemutatkozni a művészi kézzel faragott primadonnák és énekesek naponta két-két előadásban, d. u. 5-kor és este 8-kor rendez helyárakkal. Részletes műsort ad a napi színlap.

Nagyvárad feljelentette a határrendőrséget.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

A város tegnapi közgyűlésén Rimler Károly polgármester havi jelentésének keretében következő bejelentést tette arról az egész városban megütközést keltett nyomozásról, melynek során minden alap nélkül egy kieroszakolt és valótlannak bizonyult tanuvallomás alapján ártatlanul harcoltak meg, sőt le is tartóztatták a város egyik legderekabb, legbuzgóbb és legkorrektebbnek ismert tisztviselőjét, Báthory László katonai ügyosztályi fogalmazót:

Kötelességem bejelenteni a tek. th. bizottságnak, hogy f. évi május 26-án a m. kir. Belügyminiszteriuma A—c. határrendőrségi osztályának detektiv-testülete előzetes letartóztatásba helyezte Báthory Lászlót, a városi katonai ügyosztályhoz beosztott városi fogalmazót, a katonai büntetőtörvény 327. §-ába ütköző — az állam hadi ereje ellen irányuló büntett elkövetésének gyanuja miatt.

A Báthory László ellen megindított hadbírói vizsgálat mivel sem igazolta a feljelentésben ellene támasztott gyanút, ezért a szept. honvédkerületi parancsnokság 1917. évi június 14-én U. 3317—1917. sz. a. hozott határozatával megállapítván, hogy Báthory Lászlóval szemben büntető bírósági üldözésre alap nincsen, az ügynek félretételét rendelte el vele szemben s 1917. június 16-án szabadlábra helyezte.

Báthory László fogalmazó nálam jelentkezvén, előadta az ellene indított eljárás körülményeit, ártatlanul történt meghurcolásáért elégtételt kért s annak megállapítása végett, hogy fegyelmi vétséget sem követett el, kérte maga ellen a fegyelmi eljárás megindítását. A megtartott vizsgálat során meggyőződést szereztem arról, hogy amint nevezettel szemben büntető bírósági üldözésre sem volt ok, úgy a fegyelmi eljárás megindítására sincs semmi alap, miért is azt ellene el nem rendeltem, hanem őt eddigi állásába visszahelyeztem, illetve állásának újabb elfoglalására utasítottam.

Miután azonban úgy a honvéd kerületi parancsnok megszüntető határozatában megállapított tényállásból, valamint a határrendőrség által szintén letartóztatott, de a kerületi parancsnok által ugyanezek szabadlábra helyezett s részben önként jelentkező, részben általam kihallgatni rendelt egyének tanuvallomásából az látszik kitűnni, hogy a jelen esetben a B. T. K. 413 §-ába ütköző hivatali hatalommal való visszaélés vétségének ismérvei forognak felem.

A vizs. alati iratokat egyrészt a büntető eljárás megindítása végett a helybeli kir. ügyészséghez teszem át,

a felvett jegyzőkönyvek másolatával pedig a fegyelmi eljárás megindítása céljából a határrendőrség fegyelmi hatóságához, a m. kir. belügyminiszter urhoz fogom felterjeszteni. Kérem ez irányban tett intézkedéseim tudomásul vételét.

A törvényhatósági bizottság egyhangú helyesléssel vette tudomásul Báthory László rehabilitálását.

A polgármester által kihallgatott tanuk közül a legmegdöbbentőbb vallomást tette Guttman Jakab orth. izr. rabbi, aki a következőkben mondta el a határrendőrségi detektivek által vele szemben elkövetett brutalitásokat és hamis vallomásra kényszerítést.

— Május 25-én öt detektiv állított be hozzám és felszólítottak, hogy a rendőrségre kövessék őket. Felvilágosítást kérő kérésünkre

megtagadták a választ. Előbb a Pannónia-szállodába, majd a rendőrségre vittek, ahol 15 letartóztatott emberrel egy cellába zártak. Éjjelkor egy detektiv áthivott egy cellából és felszólított, mondjam el, mit tudok azokról a katonaszabandítási ügyekről, amelyekben Báthory László rendőrfogalmazó, és Eleméry Ferenc katonai ügyi tanácsos szerepeltek. Azt feleltem, hogy ilyesmire én semmit se tudok. Eleméry tanácsost és Báthory fogalmazót én és az egész város a legtisztességesebb, legpuritánabb tisztviselőknél ismerjük. Erre brutálisan rám tört, összepofozott, ütött, vert a detektiv, de így sem vallottam semmit, minthogy nem is tudtam semmiről.

Másnap reggel Jódy Endre rendőrfogalmazó hallgatott ki. Azt mondta: „Nézzé Guttman, maga a templom udvarán lakik, maga rabbi, nagy ismeretsége van s magához mindenkinek bizalma van. Mondja el tehát, hogy milyen visszaélések vannak a katonai ügyosztályon?” Erre azt feleltem, hogy a katonai ügyosztályon tudomásom szerint a rend az, hogy ha olyan idegen illetőségű jelentkezik szemlére akit személyesen nem ismernek Váradon, annak régi népfelkelési lapját be kell szolgáltatni, fel kell mutatni személyére szóló arképes igazolványát és csak azután veszik fel a legújabb szemlére, ahol a bizottság előtt újra be kell mutatni arképes igazolványát. Ugyen körülmények közt semmiféle szabálytalanság nem fordulhatott elő. Erre azután visszavittek a cellába és mikor az éhségtől elgyötörtén kértem, hogy hazauzenhessek apámnak ennivalóért, vagy engedjék be ügyédem, brutálisan rámtámadt és újra összepofozott egy detektiv. Azt rivalta rám:

„Csak úgy szabadulhatsz te bitang, ha elmendod, hogy Báthory személyazonossági igazolványokat adott és ezért pénzt fogadott el.” Hiába mondtam, hogy az igazolványok nem Báthoryra, hanem Darabántra tartozik és kizárt dolog, hogy Báthory bárkitől is pénzt vett volna el, addig kizártak, míg azt mondtam, hogy én felhívtam azokat, akik a katonai ügyosztálynál tolmácsolásra kértek fel, hogy adjanak valamit a fogalmazó ur asztalán lévő perselybe. Ezzel nem elégedtek meg, hanem addig kizártak, míg végre csakhogy egészségem veszélyeztetés további brutalitásoktól meneküljek, aláírtam azt a valótlanságot a jegyzőkönyvbe, hogy egy esetben nem emlékszem, hogy a perselybe szánt 20 koronát bedobta-e Báthory. És mikor nevetek követeltek tőlem, ilyen nem létező nevetek diktáltam be, mint Seker Márton, Kuzov Mór, csakhogy meneküljek. Seker ugyanis zsidóval azt jelenti: hazug, Kuzov pedig, hogy huncut.

Ezután elvittek Kolozsvárra, onnan a szept. hadbírószékhez, ahol

két heti vizsgálat után alaptalannak találták az ellene irányuló gyanút

és az eljárást megszüntették s hazaengedtek. Ezeket mondtam el részletesebben a polgármester urnak is, aki biztosított, hogy a legmesszebbmenő elégtételben lesz részem.

Guttman Jakabon kívül kihallgatta még a polgármester a május 25-én a liget-utcai templomból a rendőrségre hurcolt Katz Benjaming, Rottmann Adolfot, Rottman Jakabot, Geller Izraelt, Weiser Mózes, Bornstein Henriket, Bornstein Mórt, akik mind azt vallották, hogy a detektivek brutálisak voltak velük s végül 5—6 órai hiábavaló faggatás után szabadon engedték őket, miután igazolták, hogy rendesen előálltak a sorozásokon.

Hogy a határrendőrségi detektivek maguk is tartanak attól, hogy a hivatalos hatalommal való visszaélésük miatt ők kerülhetnek törvény elé, azt bizonyítja az a levél, melyet az egyik Mányi Sándor nevű detektiv írt Brassóból Guttmannak, amelyben sajnálkozva bocsánatot kér a történetekért és hangsúlyozza, hogy ő mondta Jódy rendőrfogalmazónak, hogy nincs semmi bizonyíték az ártatlanul letartóztatott Báthory László és Guttman ellen és semmi ok sincs fogvatartásukra. — „Hál Istennek — írja Mányi, hogy kiderült az általam hangoztatott ártatlanságuk. Bocsássanak meg és felejtsek el a történeteket...”

Almában meggyilkolt földbirtokos.

A felesége és két leánya a gyilkosok.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Ujvidékről jelentik: Temerin községnek egyik vagyonos földbirtokosa Mészáros István, akinek tanyája van a falu határában, péntekre virradóra hirtelen meghalt. Az erőteljes, 55 éves embernek esütörtökön semmi baja nem volt, este még mulatott a község korezmájában és reggelre már kiterítve feküdt a tanyán.

Mészáros Istvánné sápadt arccal, sirva jelentette a faluban, hogy a férje meghalt és annak rendje és módja szerint már megtették az előkészületeket, hogy illeken adassék meg a végtisztesség Mészáros Istvánnak. A szomszédok azonban rebesgetni kezdtek, hogy Mészáros István gyors elmúlása nagyon gyanús. Mind hangosabb lett a sutgó vád, hogy Mészáros Istvánt erőszakkal tették el láb alól. Zsörtölődő természetű ember volt, zsarnoka a családjának és nem lehetetlen, hogy a rabiatús családjának halálát éppen a hozzátartozói közték elő.

A gyanúról tudomást szerzett Karácsonyi István, az ujvidéki királyi ügyészség vezetője és nyomban elrendelte, hogy erélyes vizsgálatot tartassék Mészáros István halálának körülményeit. A nyomozást Kiss József temerini esendőrőrmester vette kezébe. Karácsonyi királyi ügyész Korény-Scheek Vilmos dr. vizsgálóbíróval még tegnap kiutazott Temerinbe, hogy a esendőrségi nyomozás adatai alapján a vizsgálatot folytassák.

Az eredmény szenzációs volt. Mészáros István holttestén karmolásokat fedeztek fel, amelyek erősítették a gyanút. Felboncolták a holttestet és a boncolás megállapította, hogy Mészáros halálát fulladás okozta. Kiss esendőrőrmester rövid kutatás után meg is találta a járomkötelet, amellyel Mészáros Istvánt megfojtották.

Mészárosné és két leánya, akik közül az egyik férjénél van, amikor látták, hogy a tagadás hiábavaló, töredelemesen bevallották, hogy ők ölték meg az öreg Mészárosot. Esütörtökön este részegen jött haza és mint rendesen, brutalizálta a családját. Egy 14 éves fiát a járomkötéllal véresre verte. Amikor végigverte a feleségét és felúzótt leányait, lefeküdt aludni és csakhamar álomba merült. Mészárosné és leányai szemét kerégette az álmot, sőt terv fogamzott meg az agyukban.

Elhatározták, hogy történetük bármely elpusztítják zsarnokukat, de többé nem tűrik kizsárait. A járomkötéllal, amellyel a fiát véresre verte, a három nő körülbarkolta az alvó Mészáros nyakát és addig húzták, amíg kiszorult belőle a lélek. Amikor elvégezték szörnyű munkájukat, elűztették a kötelet és lefeküdték aludni. Reggel aztán telesírták a tanyát, hogy Mészáros István meghalt.

A esendőrség a beismerő vallomás után Mészárosné és az apagyilkos két leányt letartóztatta.

Tegnap temették el Temerinben Mészáros Ivánt. A koporsóját a fia és a veje kísérte a temetőbe.

Lopott gummi a főpolgármester autóján.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Berlin egyik városrészének, Schönebergnek főpolgármestere, Dominikus igen fonák helyzetbe került egy törvényszéki ítélet következtében. A bíróság ugyanis a főpolgármester sóffőjét kilenc hónapi fogházra ítélte orgazdaság miatt, mert a főpolgármester autójára lopott gummit vásárolt katonai egyenektől.

A főpolgármester gépkocsijának gummikerekei elkoptak és noha minden befolyását latba vetette és összeköttetéseit felhasználta, nem tudott gummikereket kapni, az illetékes hatóság megtagadta a pneumatikok kiszolgáltatását. A sóffőr ezt jelentette közvetlen főnökének a tüzoltó főparancsnoknak, aki azt mondta neki, hogyha nem lesz gummikerek, akkor baj származik a dologból, mert ha a kocsit megáll, akkor öt elbocsátják a szolgálatból és be kell vonulnia katonának.

Rövid idő múlva a sóffőr nagy örömmel jelentette, hogy tudott gummit szerezni. A tüzoltó főparancsnoknak gyanus volt a dolog és nem akarta vállalni a felelősséget, elküldte a kocsivezetőt a főpolgármesterhez, aki — a törvényszék ítélete szerint — úgy döntött, hogy nem érdekli az iránt, honnan származik a gummikerek, hanem megvásárolja.

A sóffőr még aznap este találkozott két katonával, akik elhozták a négy kereket. Mint később kiderült a gépkocsi zászlóalj kocsizóiskolájából lopták azokat. A katonák, akiket közben a hadi törvényszék kilenc hónapi fogházra ítél, felrakták a kerekeket a főpolgármester kocsijára, maguk is felültek arra, elmentek a schönebergi tüzoltó parancsnokhoz, ahol átadták a kerekeket. A schönebergi városi pénztár kifizetett értük ezerhatszázkilencven márkát a tüzoltó főparancsnok utalványára alapján, amely úgy szól, hogy Májer Ottó cég javára történt a fizetés.

A katonák vallomása következtében megindult a polgári törvényszéknél az eljárás és a sóffőrt orgazdaság miatt elítélték, mert megkárosította a hadsereget, de legfőképp azért, mert mint a főpolgármester kocsivezetője eljárásával igen rossz példát szolgáltatott. A bíróság az ítélet indoklásában hangsúlyozta, hogy enyhítő körülményül tekinti főnökének magatartását, mert ez volt tulajdonképpen eszelekedetének rugója. Habár — mondja az ítélet — a főpolgármester nem tudta, hogy lopott dologról van szó, de azt tudnia kellett, hogy nem rendszeren juthatott a kocsivezetője a gummikerekekhez. Az lett volna a kötelessége, hogy megakadályozza azok megszerzését, meg kellett volna tagadnia beleegyezését a kifizetéshez és a tüzoltó főparancsnok is rendellenességet követett el, amikor a Májer Ottó cég javára állította ki a nyugtát.

Felelősség következtében a főpolgármester elé került az ügy, ahol a védő a teljes felmentést kérte, mert a vádlott nem tudhatott arról, hogy a kereket lopták a katonák, akik azt mondták neki, hogy azokat egy bérkocsistól vették, ki abbahagyta iparát. A kocsivezető abbéli félelmében, hogy elveszti állását és be kell vonulnia, ha nem tud kerekeket szerezni, természetes emberi ösztönből eszelekedett.

A felsőbb bíróság az ítéletet kilenc hónapról egy havi fogságra szállította le, mert maga is befűtött, hogy a sóffőr igen nekéz helyzetben volt, amennyiben tudta, hogy a főpolgármesternek sürgősen szüksége van a kocsira, továbbá mert féltette az állását és abban

a hiszemben is volt, hogy nem veszik majd olyan szigorúan, hogy honnan szerzi meg a gummit.

A főpolgármester a porosz belügyminiszternél tegyeimi eljárás megindítását kérte maga ellen az ügy miatt.

Köszenei — élelmiszerért

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az újságok hasábjain nap-nap után olvashatjuk, hogy mennyire visszatértünk a primitív kereskedelemhez. A hegyaljai paraszt a munkájáért már nem is szívesen fogad el pénzt, szívesebben veszi, ha olyan szükségleti cikkel fizeti ki munkaadója, amelyhez a mai viszonyok között nehezen juthat hozzá. A férfi embernél a dohánynak van különösen nagy értéke s egy-két pakli kapadohányért egy egész nap hajlandó dolgozni. Az asszonyok előtt a cukor és petróleum a fő kereseti cikk, ezért zarándokolnak be Aradra százával mindennap s a magukkal hozott tisztyában mindig van egy-két kiló elrejtett liszt, amelyet cukorért, petróleumért, vagy kávéért hajlandók becserelelni.

A cserekereskedés tehát egészen megindult s a mint a következmények mutatják, Isten tudja, hogy hová fog fejlődni. Legalább is ezt mutatja a Neue Freie Pressének hozzánk

érkezett mai száma, melynek hirdetései között hatalmas betűkkel nyomva a következőket találjuk:

— Ipari célokra nagyobb mennyiségű szénét keres egy Élelmiszer Részvény Társaság, a melyért hajlandó fontos élelmiszereket fizetni.

El kellett jönnie tehát annak az időnek, midőn a pénz, ez a szükséges rossz annyira elveszti vásárló értékét, hogy nem tűnik fel többé előttünk annyira kívánatosnak és becsesnek, mint azelőtt. Amidőn már hatalmas vállalatok ipartelepek, gyárak ismerik ezt be, hirdetik világlapokban: valóban gondolkodóba kell esnie minden államférfiúnak és nemzetgazdásznak és sietni a beteg társadalmi és kereskedelmi élet meggyógyításával mindaddig, amíg — nem késő!

Tülekedés Szabadkán.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Szabadkai tudósítónk írja: A szabadkai főispánság körül ugyancsak a tülekedés folyik, mint más vármegyékben, ahol a befolyásos politikusok a sógorság-komaság alapján igyekeznek elhelyezni oda nem való elemeket.

A szabadkai főispánságra az egész városnak osztatlanul Pleszkovics Mátyás dr. ügyvéd, a szabadkai függetlenségi párt alelnöke a jelöltje, aki nemcsak nagy népszerűségnek örvend, de rendelkezik azokkal a személyi kvalitásokkal is, melyek szükségesek ahhoz, hogy rendszerváltozás legyen ebben a gazdag bácskai városban is, ahol az atyafiság eddig teljesen grasszált. A közóhajjal szemben, amely Pleszkovicsot akarja főispánnak, szembehelyezkedik egy egészen jelentéktelen, de annál befolyásosabb csoport, az úgynevezett polgármesteri klikk, amely Balogh Ernő volt képviselő számára gyurja most a főispáni talajt.

A polgármester már eddig is gyönyörűen berendezte a maga uralmának rezidenciáját. A városi közéleti hivatalt a veje vezeti, a rendőrkapitányságot viszont a fia. Azoknak a terhelteknek, akik élelmezési kihágások miatt kerülnek elsőfokon a rendőrség, másodfokon a városi tanács elé, tulnyomóan a polgármester sógora a védőjük. Mindennek tetejébe a belügyminiszteriumban harmadfokon döntő kihágási bíráskodás élén álló Adorján miniszteri tanácsos ugyancsak a szabadkai polgármester sógora.

Most azután ez a jól szervezett társaság a főispáni székbe is a polgármester vejének sógorát, Balogh Ernőt szeretné beültetni, bár a város egyik legnépszerűbb embere, Fernbach Károly képviselő minden befolyását latba veti, hogy az érdem és rátermettség — ebben az esetben Pleszkovics dr. — nyerje el a főispáni stallumot; Balogh Ernő s ez a keserű humor izét adja a dolognak — Fernbachnak is a sógora. A szabadkai közvélemény most attól teszi függővé jövő magatartását, hogy a kormány miképp tudja távol tartani magától Ba-

loghyék tülekedését s mennyiben képes kielégíteni az általános várakozást.

Budapestről jelentik: A főispáni kinevezések már a legközelebbi napokban mejelelnék a hivatalos lapban. Valószínűleg a hivatalos lap vasárnapi számában.

TORVÉNYKEZÉS.

§ Börtönre ítélt orvos. Bécsből jelentik: Három heti tárgyalás után a bécsi Landwehrtörvényszék tegnap ítéletet hozott Ventura Rafael dr. népfelkelő segédorvos ügyében, amely annak idején nagy feltűnést keltett. Azzal vádolták meg, hogy tavaly áprilisban és májusban két népfelkelőt magánkonzultációra vitt Braun tanárhoz a bécsi második helyőrségi kórház parancsnokához abból a célból, hogy ilyen módon eszközölje ki, hogy az illetőket alkalmatlanoknak mondják ki, vagy könnyebb szolgálatra osszák be. Amikor visszaélése napfényre került Braun professzort is letartóztatták, de azután kiderült ártatlansága és ekkor szabadon engedték. Ventura Rafael dr.-t a törvényszék egy évi súlyos börtönre tisztiorvos rangjának és orvosi diplomájának elvesztésére ítélte.

§ Megvesztegetett tisztak. Kolozsvárról jelentik: Hat heti tárgyalás után ma hirdette ki a kolozsvári honvéd hadbírószék az ítéletet a nagyszabású brassói megvesztegetési bűnperben. A bíróság Kudla Lipót számvivő századost és Szoda István számvivő altisztet, akik szállítóktól pénzt fogadtak el azért, hogy nem szállított áruk átvételét is elismerjék, két évi és Vitos József főszámvevőt két és fél évi súlyos börtönre és rangjuknak elvesztésére ítélte. Az ítélet ellen a vádlottak és a védők semmiségi panaszt jelentettek be.

Lemberg az orosz offenzíva célja.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Bern. A *Novoje Vremja* leírja az orosz offenzívát és kifejti, hogy az oroszok aközékat folytatni fogják mindaddig, míg Lemberg meghódítását el nem érték.

Hága. Orosz jelentések szerint a Halics környékén elért sikereket drágán fizették meg az oroszok, akik különösen tisztekben rendkívül nagy veszteségeket szenvedtek. Ilyen súlyos tiszti veszteségek még nem is fordultak elő az orosz hadseregben.

Berlin. A *Berliner Tageblatt*ban *Leonhardt Adelt* a következőket írja az orosz offenzíváról: Amikor az oroszok betörték Stanislaunál a harcban álló német és a császári és királyi csapatok harcvonalát és amikor azok a túlerőnek engedve, a védelmet föladták, az első vonal a Carny-Las er-

dőség felé vonult vissza. Az oroszok újabb heves támadásokat intéztek és csapatainkat további visszavonulásra kényszerítették. Ekkor főként egy felső magyarországi ezred hősiességével önfeláldozása akadályozta meg az oroszok sikerét. A visszavonulás a Lukovica alsó részéhez a legteljesebb rendben történt.

Az orosz offenzívának inkább politikai, mint katonai sikerei vannak, amennyiben Halics és Stanislaui jelentékeny rutén városok. Talán ez magyarázza meg, hogy az orosz offenzíva sulya leginkább a Kárpátoknak ukrainaiak által lakott vidékei ellen irányult. Stanislaui és Halics nem sokat szenvedtek az ellenséges ágyutűztől.

Zongoragyárosból —

nagybirtokos.

Akit a nők tettek gazdaggá.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A világháború harmadik évében a legelőkelőbb svájci sajtóorganumok egyike érdekes oldalról világítja meg a nők helyzetét, a háború okozta viszonyok között. A legtisztább szociális vizsgálódás tükrében kutatja azokat a lélektani okokat, melyek a háborús nemzetek nőosztályait mostani passzív viselkedésükre kárhoztatták.

— Kétségtelen, — mondja a lap — hogy a háborús nemzetek asszonyvilága sokkal magasabb és nagyszerűbb feladatot találhatott volna magának, mint amilyennel most foglalkozik. A nő, aki ma már részt kér abból a munkából, melyet a társadalom eddigi formájában a férfi végzett el a háború alatt, okosan bizonyíthatna volna be e magasabbrendűsége való törekvés jogosságát azzal, ha nem elégedett volna meg a régi primitív társadalom neki ajándékozott jogaival, ha nem elégedett volna meg azoknak az erényeknek a gyakorlásával, amelyet kimondottan női erényeknek nevezünk: A betegápolással, a jótékonyság gyakorlásával, melyek nagyrésztben nem is igazán humanitárius cselekedetek, hanem hűség sarkalta törekvések. A nőknek a háború első éve után minden erejükkel arra kellett volna törekedniük, hogy ez a borzasztó vérontás megszűnjék. Mert azait a férfiak elvakult dühe és rosszal sikerült számítása elrontott, azt a nők hatalmas akarata minden biztonnyal jövételhetne volna. Elképzelhetetlen nagy hatalom az övék, de ugyilátszik nem tudnak élni azzal. A nő: az anya a legparancsolóbb igazság, aki előtt a világ minden háborús törekvésének meg kell szűnnie, amiatt nem-et mond a születések statisztikáját nullra redukálja. Ez a hatásos parancs megdöbbentethette volna a világot s új irányt adhatott volna nemcsak a háborúnak, de egyszerre megváltoztatta volna a nők helyzetét is, nem is beszélve arról, hogy millió és millió elesett ember életét mentette volna meg. Szervezkedni kellett volna a nőknek, mert egyedül a nemzetközi összetartása menthette volna meg a világot e pokoli berzalmaktól.

Minden naivitásban is eltagadhatatlanul sok szépség és igazság van a svájci lap fent közölt cikkében. Ez a cikk abból az alkalomból született, hogy a zürichi „Frauenverein” felvetette azt a kérdést, miképpen működhet-

nének közre a nők a háború további folytatásának megállításában. G. Weigand dr. professzor hosszabb beszédben indokolta meg, hogy a nők szervezkedésének ideje elérkezett s hogy el kell hagyniok azt a terénomat, amelyen eddig jártak.

A nőknek meg kell szüntetniök minden közreműködést a háborús intézményekben, meg kell tagadniok minden nemzet nőjének — a legnagyobb önmeztagsággal és szívájdalommal is, hogy ápolónők, irgalmas nővérek s a sebesült nyomornak enyhítői legyenek. Meg kell tagadniok, hogy a háborút folytatni kívánó elemek sötét céljaik gyakorlására felhasználják őket. Ezt a nők természetesen csak úgy érhetik el, ha nemzetközileg szervezkednek, mert különben minden törekvésük szétszórtan eredménytelenné válik.

G. H. Werber a Frauenverein titkára mondott ezután egy hőgyesületi titkártól szokatlan merész szónoklatot. E tiszteletreméltó férfi nem kevesebbet mondott, minthogy a nők félreismerték helyzetüket a háborúval szemben. Azok a szavak, melyet a háborús női erkölcs átváltozásáról mondott: megszívlelésre méltók maradnak. Merészen feltárta azt a köznapigazságot, hogy a háború alatt a nők életkedve, élni vágyása, a szórakozások iránt való fogékonysága meghatványozódott. Német alapos-sággal mutatta ki a statisztikai adatoknak megdöbbentő segítségével, hogy a háború alatt száz és száz milliókkal többet adtak ki a nők luxus cikkekre s szórakozásaikat szolgáló eszközökre, mint a béke idején. Óriási összegeket tesznek ki azok a hiába feleslerélt milliók, amelyeket a nők egészen jelentéktelen tárgyakra pazaroltak el. A zene iránt való hajlandóság általában véve óriásian megnövekedett, ami magában véve még nem volna baj, de a komoly zenének csak kevés művelője támadt, a léha területek maló értékű zenekedvelői szaporodtak meg.

A svájci tudósnak ezt az igazságát élénken dokumentálja a *Berliner Tageblatt*nak egy mai hira, amelyben nem kevesebbről van szó, minthogy a közismert berlini zongoragyáros *Bechstein*, Sziléziában két hatalmas földbirtokot vett a napokban. Az egyik birtok Lüben kerületben fekszik, hatezer holdas földesuri jószág *Grosz-Rinnensdorf*nak nevezik. A másik, szomszédos ezzel a birtokkal háromezer hold *Schulze gróf* tulajdona volt *Jauschwitz*ből. A birtokok ára természetesen sok

millió volt. Hány zongorát kellett eladni a derék zongoragyárosnak, hogy ezeket a horribilis értékű birtokokat megszerezze.

A svájci lapnak bizonyára számos ilyen adat áll rendelkezésére, de hogy a nőket illetőleg mégis mennyiben van igazsága: azt a jövő fogja megmutatni.

Tábornokok

az orosz fronton.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Berlinből jelenti tudósítónk: A *Frankfurter Zeitung* keletgaliciai haditudósítója érdekes képet ad azokról az orosz hadifoglyokról, akiket a júliusi harcokban ejtettünk. Az orosz foglyok külső megjelenése igen jó hatást kelt. Jó színben vannak, meglátszik rajtuk a jó táplálkozás is és most már nem panaszkodnak — mint régebben mindig — a rossz és csekély élelem miatt. Ugy látszik, a forradalmi orosz kormány és hadvezetőség a seregek ellátása dolgában nevezetes javításokat eszközölt. Igen jó a katonák cipője és ruhája is, amibár igaz, hogy a júliusi forróságban is még téli ruhájukban mentek rohamra. Az a tény, hogy az élelmezés kérdését szerencsésen megoldották, egyúttal legfőbb magyarázatát nyújtja annak is, miképp lehetett támadásba vinni az orosz katonákat. Mihelyt elegendő és jó ételt kap, az orosz katona rögtön kezes és igyekvő. Ismét hallani a foglyoktól a régi félelem hangoztatását, hogy tudniük, ha német fogságba jutnak, éhezniök kell.

A csapatok előtt a német élelmezési viszonyokat a legfeketébbnek tüntetik fel az orosz tisztek. Mesélik nekik, hogy a központi hatalmak népei maguk is éheznek, természetes, hogy először foglyaikat engedik elpusztulni. Számtalan mese van elterjedve a központi hatalmak lakóinak nemcsak éhségéről, de erkölcsi letöröttségéről is, meg arról, hogy az új orosz offenzíva az a kegyelemelőfés, amely véget vet a német nép és szövetségesei ellenállásának és ezzel a háborúnak is. A mesék tartalmából és hangjából megállapítható, hogy nagyarányú, rendszeres angol propagandával állunk szemközt. Azok az egyéb régi mesék, hogy a német fogságban kineznek az orosz foglyokat, már nem találnak hitelt, de viszont az éheztetéssel való fenyegetés nem marad hatás nélkül.

Az orosz tisztek mindenről kitűnően tájékozva vannak és nagyon érdekes, hogyan viték katonáikat támadásba ezek az emberek, akik mind a közeli békében reménykedtek. Igaz, ott volt náluk *Kerenszki*, aki az offenzíva megindulása előtt huszperces buzdító beszéd tartott, ámde minden különösebb hatás nélkül. Hogy az orosz tisztek rohamra vették csapataikat, egyedül azért volt, mert bennük van még katonai kötelességérzet és tiszti becsület. Nem *Kerenszki* ékeszólása vitte támadásba *Brzezanyánál* a 23. orosz divíziót, hanem az a tény, hogy az egész háborúban ez a hadosztály mindig a legvitézebbek közé tartozott. Nagy hatása lehetett annak az újításnak is, hogy a tisztek most mind csapataiknak az élén jártak és nem úgy, mint eddig, mindig a csapatok mögött.

Ugyanezok gyakrabban fordul elő most az is, hogy a tábornokok kimeennek az első vonalig. Az egyik ezredet ilyenformán buzdították a támadásra: „Volt idő, hogy tüzéség nélkül kellett harcolniok és a fogaitokkal haraptátok kerezettül az ellenséges drótsóvényeket és mégis támadtatok. Most ne mennétek rohamra, amikor a tüzéség elpusztítja előttem az el-

lenségét, amikor egykoron lővén négy juthat-
tok el Lembergig tehát még a leggyorsabb sem
két hónapot a vállalkozás. S végül: az
bizonyos még a könnyebbívő csapatokat, hogy
ezekkel csak egy támadásban kell résztvenniük.
azután felmentek őket.

H I R E K.

Hírek Tisza és Andrássy visszavonulásáról.

Mangra Vazul az őszi választásokról.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —
Egy kormányparti fővárosi estilap írja:

Tegnap a Házban erősen terjesztették azt
a hírt, hogy Tisza István gróf visszavonul a
politikától és hogy mint ezredes a háttérre
megy. Ez az elhatározás meglepetésként érte
a munkapártot és az egész politikai világot,
mert a munkapárt most folytatja a legéle-
sebb harcát a választások ellen, most készül
országos szervezkedésre, és így ebben a hely-
zetben vezet nekik maradna, ha Tisza István
gróf valóban visszavonulna a politika szem-
lőteréről.

A hír terjesztői szerint Tisza István gróf
ép a parti érdekében határozta el magát erre
a lépésre, hogy megadja híveinek az akkori
szabadságot és hogy lehetővé tegye számukra,
hogy a választójog kérdésében szabadon fog-
laljanak állást. Tisza Istvánnal együtt állították
Andrássy Gyula gróf is visszavonul a politi-
kai életből, amely már rég teljesen elkedvet-
lenítette és amelyre csak azért volt kész, hogy
Tisza István gróf kérését és befolyását egy-
mással egyenlővé tegye.

Az az oka lap, amely ezeket jelenti, meg-
jegyezi, hogy a két szenátusi visszavonulási-
nak hírére bizonyára teutartással kell legődní.

Mangra Vazul ügyvezetői érsek metropo-
lita Serban Miklós kéréséből nyilatkozat-
ot tett egy újságnak, amelyben a következ-
őket mondta:

— Aztán elcsúszott Pop C. Istvánt pária-
menti beszédem, úgy emlékszem Serban Miklóst
is, akivel tegnap személyesen is közltem,
mennyire helytelenül felelősközt és becsü-
lőnek tenorját. Ezek az urak, akik nyilván
Ausztriából kaptak a biztatást, nagy tevéde-
sűk vannak és azt hiszik, ha a Tisza kormányt
támadják, akkor már barátságban vannak az
Esterházy kormánnyal. Azok közé tartozom,
akik a radikális választójogot nemzetiségi szem-
pontból vezedelmesnek tartják. Mandátumom-
ról nem mondom le, mert a képviselőiség és
a metropolita méltóság nem összeférhetetlen.
Különben ősszel új választások lesznek és ak-
kor minden mandátum megszűnik.

Rendezik a tanárok fizetését.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

A középiskolai tanároknak régen
várt státuserendezése új stádiumba ju-
tot. Fővárosi tudósítók értesülése
szerint az igazgatókat kivéve a ta-
nári státusból és valamennyit kineve-
zik a hatodik fizetési osztályba, a fő-
igazgatókat pedig az ötödik fizetési
osztályba. Addig az igazgatók fele a
hatodik, fele pedig a hetedik fizetési
osztályban volt, a főigazgatóknak pe-
dig fele az ötödik, másik fele a hat-
odik fizetési osztályban.

A rendelet szerint a tanári létszám
harmadotva a hét, nyolc és kilencedik
fizetési osztályba kerül. Hasonló mó-

don rendezik a tornatanítók fizetését
is és az intézeti tornatanárokat. Ezzel
együtt fog járni az egészségügyi taná-
rok, illetve az iskolaeorvosok állásai-
nak az egész vonalon való rendszere-
sítése.

Parádát harcosok kísérelője

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Pár nappal ezelőtt egy hadügyminiszteri
rendelet jelent meg, mely elrendeli, hogy a
fronton levő ezredparancsnokok, saját belá-
tasuk szerint, a további intézkedésükig front-
szolgálatról felmentetik, illetve kieseröl-
hetik mindezeket a legénységi állományba
tartozó egyéneket, akik megszaktítás nélkül
legtöbb idő óta teljesítenek a háttérre szol-
gálatot.

A 101-ik gyalogezred parancsnoksága az
elsőik között igyekezett eleget tenni ennek a
minisztériumi rendeletnek és évégből
felmentette a további intézkedéséig a pótzászló-
aljnál teljesítő szolgálatra osztotta be
Tóth, Tótor, Váza, Hires és Perger őrmestere-
ket, továbbá Szántó, Dittmann, Pupa, Császváry,
Finstár, Szabó, Urbanek és Lukács nevű szá-
kasvezetőket, akik legtöbb idő óta vannak az
ezredben, mint frontszolgálatot teljesítő al-
tisztok.

Ezeknek a jogosan mondott „vadász 101-es
altisztnak” a legtöbbje résztvevett az 1914-ben
vivett gallériai nagy harcokban, amikor az or-
szág óriási túlerőjével kellett megőrizni,
résztvevett az 1915. tavaszán megindult nagy
offenzívában, mely az oroszok hatalmas vesz-
teségével és vereségével záródott, azután
1916-ban végigküzdötték az oroszok ellen indi-
tolt nagy offenzívát, majd ismét az oroszok
ellen jöttek, hogy a nagy háttérrel megindult
bukovinai orosz betörést megállítsák és állták
a mai napig bizalommal, lelkesedéssel, hűbe-
lősséggel az Erdős Kárpátok hőseinek, védő
bástyáiként őrződve az ország határait.

Lelelkemelő ünnepek keretében ment
végbe a bucsúzás. A parádát harcosokhoz az al-
ezredes, az ezred nagyérdemű parancsnoka in-
tezett igen szép beszédet.

Az év beszédét nagy megindulással hall-
gatták végig a távozó altisztek, majd hatom-
szoros „hurra!” kiáltással elvették az ezred-
parancsnokot és a hősi példával előjáró tisz-
teket, majd a fronton maradt legénységet.

A bucsúzásnál jelen volt a parancsnokság
tisztikara, kiknek mindegyike meleg kezzel-
vétel vett búcsút a távozó altisztektől, azu-
tan az ezred zenekarának indulói mellett hagy-
ták el a front félelmes, puskaporlással telt
levegőjét, hogy kipihenjék a végigküzdött ha-
rom esztendő szenvedéseit.

— Nem lesz közös élelmezés Ausztriával.

Budapestről telefonálja tudósítók: A magyar
gazdaságvezetői ma reggel küldetésileg tisz-
telgőt Mezőssy Béla földművelésügyi minisz-
ternél, akit hivatalba lépése alkalmából üdvö-
zölt. Mezőssy válaszában többek között a kö-
vetkezőket mondotta: — Ne üljön fel egyetlen
szóda sem azoknak az ugratásoknak, mintha a
kormány a közlelmezés kérdését akarna át
játítani egy új közös kormányzat keretébe.
Erről szó sem volt és amíg mi itt leszünk, szó
sem lesz.

— A közéleti ügyek képviselői mandá-
tumai. Bécsből jelentik: A képviselőház men-
telési bizottsága Gruber úr képviselő ügyében
ülést tartott, akit a katonai bíróság öt évi börtö-
nre és mandátumának megfosztására ítélte.
Most, hogy a képviselő az amnesztia követ-
keztében szabadságát visszanyerte, a mentelmi
bizottság elhatározta, hogy a képviselő mandá-
tum ismét érvényes. E határozat hatása alatt
a cseh képviselők körében mozgalom indult
meg, hogy az elítélt és az amnesztia követ-
keztében szabadon engedett cseh képviselőkre
hasonló határozatot hozza a bizottság, vagy
pedig írják ki az illető cseh képviselők kerü-
letére a pótválasztásokat.

— A horvát bán — bevonul. Szerlecz
Iván báró tükös tüzésos volt horvát bán, mint
néptelkötő hadnagy a legközelebbi napokban
bevonul ezredéhez, hogy hadi szolgálatot tel-
jesítsen.

— Két repülőbizt. katasztrófia. Besterezei
tudósítók jelentik: Ventura százados tegnap
egy hadnagy kíséretében felszállt. Utközben
vihár érte őket, mely a gépet a földre sújtotta.
Mind a két tisztet holtan húzták ki a ronok
alól. Ma temették el őket nagy részvét mellett.

— Kaufmann Izidor születési helye. Kap-
tuk a következő levelet: Igen tisztelt szer-
kesztő ur! Az Aradi Közlöny mai száma érde-
kes közleményt hoz Kaufmann Izidor festőmű-
vész pályájáról. A születési helyére vonatkozó
adat azonban téves, mert, mint a Müller-féle
Allgemeine Künstlerlexikonban is olvasható,
Kaufmann Izidor 1858. március 22-én Aradon
született. Kaufmannék, kik a Husserl-féle do-
hánytársaság tulajdonosaival közeli rokonságban
voltak, az övének években a születésnapjának
képezték házában (ma az Aradi Első Takaré-
pénztár hivatalos épülete) laktak; e házában
született a hívtársos festő, akire mint gyer-
mekkori játszótársamra ma is élénken emlék-
szem. Nemrég kaptam egy nagyon kedves le-
velet, melyben kérésre megígéri, hogy az
aradi kultúrpalota képtára számára egy festmény-
nyét fogja kegyeletből ajándékozni. Arad, 1917.
július 13. Kiváló tisztelettel: Kényes Dezső.

— Tisztviselői változás a városnál. Ko-
vacsics Gyula dr. városi segédúszó, aki csak-
nem két év óta a polgármester mellett fogal-
mazói teendőket végez és akit a hivatalos lap
tegnapiétti számában megjelent minisztériumi
rendelet minisztériumi segédfogalmazóvá nevezett ki
a belügyminisztériumba, ma megkapta beosz-
tását, amellyel a központba a belügyminiszte-
rium egyik osztályába osztották be. Kovacsics
Gyula dr. hirtőlön költözik föl Budapestre, hogy
elfoglalja új hivatalát. A polgármesteri hiva-
talban egyletőre Vasvári Kálmán fogja őt he-
lyettesíteni. Mintán az első aljegyzői állás
sorsa úgy látszik már véglegesen eldőlt, — a
mai napig nem érkezett be felelőzés a vá-
lasztás ellen a polgármesterhez, — most már
rovidesen a második aljegyző megválasztására
fog kerülni a sor. Erre az állásra egyetlen
komoly pályázó Lukács István dr., főispáni
titkár, aki biztosan meglesz választva. Az az-
után betöltésre kerülő polgármesteri fogalmazó-
ságra már egy főjelölt van: Rátky Béla ren-
dőrsegéd-tiszt.

— Tisztek sem autózhatnak. Néhány nap
óta megesapant az utca szagoldó autono-
bilok száma. A hajdan elegáns, de ma már a
sok használattól megkopott és zörgős Benzek,
Fiathok, Fordok, melyek ezelőtt halálos köny-
nyedséggel siklottak az utcán, mind eltűnnek.
Újabb rendelet folytán bevonták a rekvizitált
tisztú autót a most a garázsokban pihenik ki
fáradalmait. Ilyenformán a városban még há-
rom autó marad forgalomban, amíg ezeket se
nem helyezi forgalmon kívül a gumminhiány,
a mi a tisztú autót pihenésre kény-
szeríti.

— Árverés a katonai kórházakban. A m.
kir. földművelésügyi miniszter ur rendeletéből
közönségre teszem, hogy július 15-én az összes
katonai kórházakban árverés fog tartatni. Az
árverésen részt venni kívánó aradi lakosok ré-
szére az igazolványokat hivatalom állítja ki, a
feltételek ugyancsak hivatalomban tekinthetők
meg. Arad, 1917. július hó 13. Varjassy, pol-
gármester.

— Szállítási igazolvány kell a takarmányra
is. A hivatalos lap mai száma közli a minisz-
terium rendeletét, amely mindennemű termé-
szetes és mesterséges szalastakarmány vasuton
vagy hajón való továbbítását szállítási igazol-
ványhoz köti.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Békemanifesztumot hoz az új kancellár.

Berlin. Hindenburg és Ludendorff visszaérkezése Berlinbe szoros kapcsolatban áll a belső válsággal, különösen pedig a kancellár válság kérdésével. Mindjárt megérkezésük után a trónörökösöz mentek, akivel hosszasan tárgyaltak. A válság akut stádiumba lépett.

Berlin. A Rundschau Bethmann-Hollweg utódjának *Michaelis* államtitkár emlegeti.

Berlin. Parlamenti körökben, melyek a kancellár bukását befejezett ténynek tekintik, — az utód személyéről semmi pozitívum nem hallható. A Germánia értesülése szerint a válság kiélesedéséhez az a tény járult hozzá, hogy több porosz állam-miniszter benyújtotta lemondását, de nem a választójog, hanem a kancellár személye miatt. Így Stein hadügyminiszter, a kinek lemondására Bethmann-Hollwegnek a válság alatt tanúsított magatartása szolgáltatott okot. Parlamenti körök szerint az új kancellár rövid időn belül beszél a birodalmi gyűléshez és egy békemanifesztumot fog ismertetni, amelyhez a császár is hozzájárult.

Bécs. Az urakháza és a képviselőház egyesült csehországi német pártjai ma tartották első közös tanácskozásukat, amelyen kimondták, hogy mindkét nemzetiség teljes nemzeti önkormányzatát követelik. Csehországban a német elhatárolt nyelvterületen

kívül a németek szabad gazdasági, nemzetiségi fejlődését és szociális előhaladását követelik.

Az elkülönített Csehországban sohasem fogják elismerni a nemzeti többség által való megrendszabályozásukat. Továbbá a tartománygyűlés és a tartományi választmánynak nemzetiségi irányban való kettéosztását sürgeti.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik este: Caivustól délre helyi jelentőségű harcok. A Dnyesztertől délre az orosz tüzetűkenység megújult.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti este: A nyugati Champagneban tart az, élénk tüzezharc. Keleten a tüzelési tevékenység a Zlot-Lipa és Narajovka között növekedett. A Dnyesztertől délnyugatra a helyzet — kisebb csatározások mellett Kalusnál — változatlan.

Bern. A Petit Parisen jelenti Jassyból: Take Jonescu, Cuciucuzene, Bratianu és Strati miniszterek beadták lemondásukat. Ugyanez a lap az új montenegrói kormány összeállítását közli.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A kormány még nem döntött a közlelmzési hivatal elnöki állása dolgában. Felmerült az élelmzési minisztérium tervezetének gondolata és tárcanélküli miniszterségre Hadik János gróffal folytak tárgyalások. A közlelmzési hivatal elnöki állásának megoldásában szerepet juttatnak Bartha alezredeknek, akit ha a közlelmzési minisztérium felállítására személyi, vagy tárgyi akadályba ütközik, akkor a hivatal vezetőjének jelölnek.

Munkapárti

a vidék hangulata.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A képviselőház tagjai ma délben nagyon rövid ülésre jöttek össze. Harma szori olvasásban is elfogadták az új minisztériumok felállításáról és a nyerevénykölcsonról szóló törvényjavaslatot. Az elnök bejelentette, hogy a kormányval történt megálapodása folytán a legközelebbi ülést a főrendiház azon ülése után tartják meg, amelyen a most harmadszori olvasásban megszavazott javaslatokat a főrendiház elfogadta. Juriga Nándor személyes megáladatás címén akart felszólalni, az elnök azonban a házszabályokra való hivatkozással megtagadta a felszólalás jogát. Ezzel az ülés véget ért.

A képviselőház által letárgyalt két javaslatot a főrendiház a jövő héten veszi tárgyalás alá, a miniszterelnök visszaérkezése után. Így valószínűleg a jövő héten kerül a főrendiház elé a két javaslat, mert a miniszterelnök jelen akar lenni a javaslatok főrendiházi bizottsági tárgyalásánál. A képviselőház, miután a főrendiház letárgyalta a törvényjavaslatokat, valószínűleg még a jövő hét folyamán, vagy szombaton formális ülést tart és ezután a nyári szünet következik.

Budapestről jelentik: Esterházy Mór gróf miniszterelnök tegnap este Bécsbe utazott s ma kihallgatáson jelent meg a királynál. Politikai körökben szállingó hírek szerint ezen az audiencián szóba kerül a munkapártnak az a tendenciája is, hogy a pártok között a háború tartamára kötött választójogi paktumot megszüntesse.

A munkapárt a vidék hangulatáról a maga tervei számára olyan kedvező híreket kapott, hogy a siker reményével veheti fel a kormányt támogató pártokkal szemben egyes kerületekben a harcot.

Budapestről jelentik: Esterházy Mór gróf miniszterelnök nemcsak folyó ügyekről számol be a királynak, de különböző kineveztetések dolgában is előterjesztéseket tesz. Beszámol a királynak az új minisztériumokról szóló törvényjavaslat elfogadásáról és bejelenti, hogy a képviselőház a legközelebbi napokban megkezdi a nyári szünetet. Beszámol arról is, hogy a kormány megkezdte a választójog reformjának előkészítését.

Nem emelik a hadisegélyeket

(Saját tudósítónk telefonjelentése.)

A napokban az a hír terjedt el, hogy a kormány a hadisegélyek összegének fölemelését tervezi. A híresztelés konkrét formát is öltött s befejezett tényként mondják, hogy a kormány a hadisegélynek napi 1 koronára való fölemelését tervezi, s hogy a szükséges tájékoztató adatokat bekérte az egyes pénzügyigazgatóságoktól.

E hírekre vonatkozóan kérdést intéztünk a pénzügyminisztérium illetékes ügyosztályának vezetőjéhez, Kertner Kálmán dr. miniszteri tanácsoshoz, s egyben szóvá tettük azokat a panaszokat is, amiket a katonai nyugdíjak késede mes megálapítása és kiutalása miatt az elesettek özvegyei az egész országban hangzattak. Kérdéseinkre a következő választ kaptuk:

— A kormány ezidő szerint a hadisegélyek fölemelését nem tervezi. A pénzügyminiszter legutóbbi képviselőházi beszéde, amelyben Antal Géza felszólalására válaszolt, ebben a kérdésben is igen precíz felvilágosítással szolgált. Annak, hogy a hadisegélyeket most nem emelik fel, szociális okai vannak. Sokan akadnak ugyanis, akik nem szorulnak a hadisegélyre. Akik viszont rászorulnak, azok számára a múlt év őszén kiadott pénzügyminiszteri rendelet módot nyújt, hogy nagyobb segélyhez jussanak. Ismétlem tehát, szó sincs a hadisegélyek fölemeléséről.

— Ami a katonai nyugdíjigények késede mes megálapítását illeti, a panaszolt késede mek tényleg fenntorognak. Erről azonban a pénzügyminisztérium nem tehet. Elsősorban az az oka a késedelemnek, hogy az elesettek özvegyei elkésve jelentik be igényüket a közigazgatási hatóságoknál. Amig azután onnét a katonai parancsnoksághoz, majd a hadügyminisztériumba, végül pedig hozzánk kerülnek az akták, jó idő eltelik. Elismerem, hogy a közigazgatási hatóságok is késede meskedhetnek a fölterjesztések elintézésével, ily esetekben azonban az orvosok egyetlen módja, hogy a panaszokkal direkt hozzánk, vagy a honvédelmi minisztériumhoz forduljanak az özvegyek.

— Arról is gondoskodás történt, hogy amig a nyugdíjösszegek kiutalása nem kezdődött meg, ne maradjanak minden támasz nélkül az özvegyek. A közigazgatási hatóságokat többször nyomatékosan figyelmeztettük, hogy a rászorulóknak, utalványozzanak ki ideiglenes segélyt, a polgármestereket pedig felhatalmaztuk, hogy a megálapítandó katonai ellátás terhére adjanak segélyt.

MOZGÓKEPSZINHAZ.

Az üdülőzöttök.

— Szensációs háborús film premierje az Apolló-színházban.

Az Apolló-színház ma este egy háborús filmet mutatott be. Nem sablonos harctéri csapat-felvonulások, ütégállítások képe perdül a filmen, nem a fantasztikus katonadramák árnyékában beszél a háborúról, hanem egy da-

— Arany és — zöldség. Az Aradi Közlöny apró hirdetései rövidre fogott kínálatát és keresletei között, ott ahol annyi, az élet legkülönbözőbb természetű üzletei teszik meg első lépésüket, valaki napról-napra aranyat keres megvételre. Aranyat, amelyért az egész világ birokra kélt egymással, aranyat, amely a világ gazdasági és kulturális életének az alapja, s amely ma, amikor a legsilányabb rongy darabkáknak is tizszeres, ötvenszeres lett az ára, csak annyira tudott értékébe emelkedni, hogy vásárlója a grammonkénti régi két koronás ár helyett háromszorosát, vagyis csak hat koronát ígér az arany tárgytól megszabadulni óhajtó eladónak. Szegény arany! Hová tűnt le az egykori nagy becsed! Hová repült el az az idő, amikor a te értéked irányított mindent? Minő piszkos konkurrensedül lépett fel neked, az érték emelkedésben a hagyma, a borsó, s rizs s mily csufosan gunyolt ki téged az az óriási vérfürdő, amelyhez úgy hittük, a belépő díjat csak az a nemzet bírhatja ki, amely te belőled mondhat magának legtöbbet. — Nagyon fordult nagyon a világ. Igazságokból lettek szürke hazugságok, a semmiből életet adó értékek, hatalmak, sorsdöntő erők és törpeségekké a ragyogó hatalmak.

— Elégett hajó. A Reuter-ügynökség jelenti: A brit-indiai vonalon Chinka nevű gőzös, amely június 30-án indult el Matraszból Rongoonba, kigyulladt és sorsára kellett bízni. A hajón tizenöt európai ember és 1600—1700 benszülött fedélközi utas volt. Részletek még nincsenek, csak annyit tudnak, hogy sok ember elpusztult.

— Helybeli és vidéki viszonteladók részére tábori dobozok, levelező-lapok, csomagoló- és levélpapírosok, papirzacskók, képes levelező-lapok, papirszalvéták, noteszek stb. legolcsóbban Kerpel Izsó papirnagykereskedésében.

Kevés és drága a szappan!

Mosakodjunk „ZOLIN” szappanpótló mosdótablettával!
Mindenütt kapható! Készíti: Brázay Kálmán szappangyára, Budafok.

rab véres, rettenetes szenvedés, amely a marokkói német, magyar és osztrák kolóniák tagjaira nehezedett és nehezedik még ma is a marokkói internáltak táborában. Franciaország még a háboru első napjaiban megszegte a nemzetközi szerződést, mely Marokkó semlegességét biztosította. Az ott letelepült német alattvalókat minden emberi jog és igazság megfosztásával összefogdoszták, végighurcolták az utcán, rájuk uszították a csőseléket, mely véresre verte, leköpdöste, felháborító módon inzultálta. Koncentrációs táborokba zsúfolták, vérrelátó kegyetlenséggel gyötörték, kínozták őket.

Fock Gusztáv rabati német konzult is ez a sors érte. Letartóztatták, börtönbe vetették, internáltak táborába hurcolták. A konzul végre hazakerülvén, bizonyítékait a francia kegyetlenségről átszolgáltatta kormányának s a német hadügyi kormány nem, habozott, hogy azokat nyilvánosságra hozza. Az egyik elsőrangú vállalattal filmre alkalmazták a német internáltak szenvedéseit s azt maradandó hatással bemutatták Németország valamennyi városában. Bár az idegen filmek behozatalára nálunk most tilalom van, ezt a mozgóképet kivételesen behozatták Magyarországra és a vidéken először az Apollóban mutatták be ma óriási érdeklődés mellett. A közönség érdeklődése annyira a végsőkig feszült, hogy halálös csöndben pergett le a szenzációs film, amely mélyeséges megdöbbenést váltott ki minden emberből. Még szombaton és vasárnap kerül vetítésre a szenzációs film.

* Henny Porten¹ vasárnap az Erzsébet-mozgósínházban. „A szerelem szava” című slágerben ismét alkalma nyílik Henny Portennek tanujelét adni sokoldalú művészetének. Az első felvonásban bárónő szerepében szépségének teljes pompájában látjuk magunk előtt. Hódítóan elbájoló jelenség, ki viselkedésével a társaság figyelmét állandóan magára tereli. Később megtörve, egy súlyos baleset következtében az arcát égési sebhelyek borítják s megindul kálváriájának útján, mely fájdalmas és göröngyös. Már-már elveszettnek hiszi boldogságát, szerelmét, amikor felragyog a nap újból felette s ismét forró szerelem költözik a két meggyötört szívbe. Henny Porten alakító művészetének legmagasabb fokán látjuk e képen. — Legközelebb a 9 ujjú ember II. része kerül bemutatásra.

NYARI SZÍNHÁZ.

ARAD, 1917. évi július hó 14-én, szombaton:
Gyurkovics leányok.

Eletkép 4 szakaszban.

∴ Az előadás kezdete 8 órakor ∴

A szerkesztésért felel:

Stauber József.

Halodant

Fog-Krém

6951

Szájviz

ARADI KÖZLÖNY.

Az új évnegyed alkalmával 1917. évi július hó 1-től új előfizetést nyitottunk az „Aradi Közlöny”-re

Az eseményekről napról-napra

a legalaposabb és a legfrisebb tudósításban számol be az Aradi

Közlöny. Közleményeinek ere-

detisége és érdekessége, valamint

háborus híreinek megbízható-

sága révén Magyarország vidéki

lapjai között az első helyen áll

és mint ilyen a legelterjedtebb,

a legtartalmasabb, legkedvel-

tebb és legolvasottabb újság.

Előfizetési árak helyben és vidéken:

Egész évre . . . . . 36 korona

Fél évre . . . . . 18 korona

Negyed évre . . . . . 9 korona

Egy hóra . . . . . 3 korona

Tessék mutatványszámot kérni!

Polgári Büffé

Beros Béni-tér I. (Dr. Isprávník-ház)

Állandóan kapható szalámi, lip-tói túró, kolbasz, mindenféle hideg felvágottak, továbbá hűtött itások, jégbe hűtött aludtej. Kenyerjegy ellenében. Naponta friss vaj és tojás nagy mennyiségben kapható. Számos látogatást ker.

tisztelettel 4599

Seitelbach Salamonné.

„Cacao”

jó minőségűt, viszonteladók-nak szállít a zonnal

Szemő Ármin

árügynök 4643

Arad. Telefon 592. szám.

Mézre

ajánlatot kérek kisebb és nagyobb neteleken. Vidékre is megyek.

Rosenberg József

törv. bej. kereskedelmi árügynök Arad,

Thököly Imre-utca 37 sz.

Sürgőnycím: Rosenberg árügynök

Arad. 4639

Viszketegséget,

rüht, leggyorsabban megszün-

en a Dr. Flesch-féle eredeti

„BARNÁ ZSIR”

Próba tégely 1,60 kor., nagy tég-

ely 3.— kor. Családi adag 9.—

kor. Kapható Aradon, Hajós Ar-

pád gyógyszer-tárában, Andrássy-

ter 22. 1144

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo” folyadék és „Peppo” hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára: használati utasítással 1 kor. 20 fill.

Peppo hintőpor . . . . . 1 kor. — fill.

Katonáknak

fontos tudni, hogy

ruhaikat

kiirtására legjobb szer a PETRIS folyadék, ára 2 kor. és HADAR hintőpor, ára 2 kor.

Szörvesztő-

Depillor.

E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt aro, nyak vagy karokról, stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. Ara utasítással 1 kor.

Pentli szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Arpád gyógyszer-tárában

Arad, Andrássy-ut 22. szám.

Magyar gyógyborok

Kitűnő minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vérképző gyógybor, vérszegények, láb-badozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Benne a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 3 korona 60 fillér. Nagy palack ára: 6 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosító szer, linom fűszeres ízű, zson-gító, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbeteg részére és ott, ahol a condurongó kéreg ja-valva van. Egy palack ára: 4 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepsin és a sósav jó tulaj-donságait és kiválóan alkalmas a most nehezen beszerezhető Acidol pepszin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 4 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógy-szertárában Arad, Szabadság-tér.

Viszkereg, izzadás, napégés, bőrhámlet, ruh és sörénybőr, fekély, dagasztás és sebek ellen biztos és gyors hatású szer a

Borokkenőcs,

nem piszkít és teljesen szagtalan. Kis téglény

3 K. nagy téglény 5 K. csomagolt téglény 9 K. Hozzávaló borokszappan 4 korona. Készít: Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykeresz. 108. 7181 Aradon kapható: gutori Földes Kálmán és Földes és Hebe gyógyszerárban.

Ecetsav pótlót

minden mennyiségben szállít:

Schul Benő,

Szent Pál-utca 3. sz.

5527-1917.

Hirdetmény.

Az aradi m. kir. pénzügyigazgatóság által az 1917. évre szóló föld, házbér és házosztályadó kivétel, lajstrom felülvizsgálatott. Ezen érvényesített lajstromokat a városi adóhivatal helyiségében 1917. július 16-tól 8 napra az az július 24-ig közzemlére kiteszük azzal, hogy azokat mindenki megtekinthesse.

A lajstromok ezen kitételénél a felebbezési határidő megállapítására nincsen kihatása, mert a közzemléceupán a kivétel nyilvánosságára vonatkozik.

Figyelmeztetem a feleket, hogy esetleg sérelmeikre vonatkozó felebbezéseiket a fél könyvecskéjének előírását követő 15 napon belül az aradi pénzügyigazgatósághoz címözve a városi adóhivatálnál beadhatják.

Arad, 1917. július hó 12-én.

Arad sz. kir. város adóhivatala.

556-1917. g. sz.

Arverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széké a város tulajdonában levő és a régi fájármás hid lebontásból kikerült mintegy 377 drb. nohéz vasrud eladása iránt folyó évi július hó 16-án d. e. 10 órakor a városháza első emeletén levő gazdasági hivatalban árverést tart.

Bánompénzül leteendő a kiküldési ár 10%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta. a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnáit az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1917. évi július hó 2-án tartott üléséből.

A gazdasági szék.

31529-1917. kh.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a 11. F. sz. német katonai kórház, mely a Teleky-utca 27-28. sz. a. lévő gör. kel. román leányiskolában volt elhelyezve, Aradról való el távozásakor ezen intézet udvarán egy ismeretlen egyéntől kikölcsezőnőzt szekeret hagyott hátra.

Felhívom a szekér tulajdonosát, hogy tulajdonjogát hivatalomnál 1 év és 1 nap alatt igazolja, mert ellenkező esetben a szekér mint gazdátlan, nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés ellenében el fog adatni.

Arad, 1917. június hó 18-án. Green, főkapitány

14886-1917.

Pályázati hirdetmény.

Budapest székesfőváros közönsége által boldog emlékezett József főherceg ur O. cs. és kir. fensége honvédfelügyelőségének 26. 6v. fordulója alkalmából s annak emlékére, a m. kir. honvédség árvál részére, az illetőségre való tekintet nélkül, létesített alapítványi helyek közül, jelenleg az Erzsébet leány árvaházban egy hely közölhet beállítás alá, mely helyre ezennel pályázat kéréstetik.

Az árvaházba való felvétel kérelmeikéig igazolandó:

- a) az, hogy a felvételre kért gyermek tanúság a m. kir. honvédség kötelezésbe tartozott vagy tartózkodó apjának törvényes lezártasorója,
- b) vagyontalanság,
- c) félárvaaként (akik tudnillik apátlanok, vagy anyátlanok) az életben levő szülő vagyontalansága,
- d) hogy az árva 6. életévét már betöltötte és hogy a 12. élet-évet még túl nem haladta,
- e) hogy ép testű és elméjű, a himlőn átesett, vagy ellene sikerrel bevitattott.

Az árva kora és a szülők elhalálozása hitelas anyakönyvi kivonattal, a testi és elméleti állapota, a himlőoltás és a vagyontalanság közzemléseig hitelesített orvosi és helyhatósági Bizonyítvánnyal igazolandó. A kértlen felszárt bál, agtelen kérvények, melyekben a szülő vagy gyám neve, állása és lakóhelye (város, megye, utolsó posta) is felemlítendő, folyó évi július hó 15-ig a m. kir. honvédelmi miniszterhez nyújtandók be, ahonnan Budapest székesfőváros hatóságokhoz legnek küldetnek és a kijelölési jog gyakorlása végett József főherceg ur O. cs. és kir. fenségéhez fognak felterjesztetnek.

Az alapítványi hely az 1917-1918. tanév. kezdetén lesz beállított s a felvétel vagy fel nem vételről az árvák hozzátartozóit Budapest székesfőváros tanácsa hatósági uton fogja értesíteni.

Arad, 1917. június hó 2.

A városi tanács.

13390-1917. kh.

Hirdetmény.

A nagymélt. kereskedelemügyi m. kir. Miniszter ur 36421-1917. VI. C. sz. rendelete folytán közhirre teszem, hogy a kereskedelemügyi miniszter ur a földművelésügyi miniszter urral egyetértéssel engedélyt adott az „Első magyar sörégyár Selmecey Miklós és társa” losoncai cégnek, hogy azon vadászok (vadászati jeggyel bírók) ölmészletét, akiknek összes készlete a 10 kg-ot meg nem haladja, amely készlet a m. kir. miniszteriumnak 1449-1916. M. E. számú rendelete értelmében zár alatt nincsen, összegyűjthesse és vadászszőrétté átdolgozhassa a következő feltételek mellett:

- Sőrétt csak az gyártathat, akinek „Sőrélygészolványa” van
- Az Első magyar sörégyár a részére átdolgozás végett beküldött ölmot tartalmazó csomagokat egy, Losonca város által e célból kiküldött bizottság jelenlétében bontja fel.
- Az Első magyar sörégyár Selmecey Miklós és társa losoncai cég kötelezettséget vállalt arra nézve, hogy használható anyag ölmotokra való átdolgozását és kezelését a következő egységáron végzi:
- a sőrétre való átdolgozást kg-onként 50 fillérért,
- a csomagolást, kezelést kg-onként 50 fillérért a kéz sőrét súlya után számítva. Az átdolgozási és kezelési költségeket a gyár utánvétezzheti.

Arad, 1917. június 8.

Green, főkapitány.

Használt ólom megvételre kerestetik.

Mesés szép lesz az a hölgy,

aki az

IBOLYA DORÉ CRÉMET

használja. Az arebört vakító fehérre varázsolja és eltüntet mindenféle ártisztatálanságot. Ara egy téglénynek 2.- K.

Ibolya Doré szappan 3 kor., Ibolya Doré tej 1 K 50 fill. Ibolya Doré hölgypor 1 K 50 fill.

Tyukszem ellen

a leghatásosabb szer az

Anagalin.

Ara 1 korona.

Kellemes ízű limonádét

mindenki otthon készíthet 1 adag K. CITRAS-sal.

Ara 20 fillér.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Arpád gyógyszerárban

Arad, Andrassy-tér 22. szám.

A szépségápolás titka a felhasznált szőporszerek helyes megválasztásában rejlik!

Rozsnyay káttinó Serail arc-szépítő különlegességei

mind kipróbált jó hatású készítmények, amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arczenőse. Kis téglény 1-50 kor. Nagy téglény 2-50 k.

Rozsnyay Serail crámje nappali használatra. Egy téglény ára 2 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 3 kor. 50 fill.

Rozsnyay Szerail Arcpora. Lehető finomsága, Crém, fehér, rózsás és tejszínesben. Egy dob. ára 2 korona.

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvirág, Ibolya, Loir du bal, orgona, piros róza, Serail. Uvege 1 kor. 50 fillér.

Kapható a készítőnél: 1844

Rozsnyay Mátyás gyógyszerárban Arad, Szabadság-tér.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját az alábbiak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetésért 3 fillér. Vas-
tagabb betűkkel 16 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat
aláhúzással kell jelezni.

A legkisebb hirdetés ára 1 korona.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.
Hirdetéseket délután 1/2 óráig ve-
szük fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a
jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét,
amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában
nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

"Barátság"

Jeligére levél van a kiadóban. 4649

Kedves kis leány

kedves fiu barátságát óhajtja, csakis
tisztességes célból. Levél: "Napsugár"
jeligére ker. 4648

"Egy idősebb ur"

független asszonyka tisztességes barátság-
át keresi, kit nem illik támogatnia. Aján-
latokat "Bácsi" jeligére a kiadóba. 4613

Fiatallány

ismereteket kötne komoly úriemberrel,
ki őt némileg támogatná. Választ "Cik-
lamen" jeligére a kiadóba kér. 4601

Célnes leány

megismerkedne egy jobb megjelenésű se-
mesült katonával, szórakozás céljából.
Levelet "Arva vagyok" jeligére kér. 4647

Alkalmazást keres.

Esti foglalkozást

keres mérlegképes könyvelő. Cim a
kiadóban. 4635

Házvezetőnőnek

ajánkozik keresztény úri házhoz. fiatal
intelligens főni, varrni tudó nő, beszél
németül is. Özv. Grünwaldné. Szemlak.
Aradm. 4605

Házvezetőnőnek

vagy jobb házba szakácsnőnek ajánlko-
zom, lehetőleg vidékre. Cim a kiadóhiva-
talban. 4633

18 éves

rőtűs, fűszer- és vegyeskereskedő segéd.
július 15-re állást keres. Fizetési igénye
50 korona és teljes ellátás. Weismüller
János, Magyarpécska. 4629

Alkalmazást nyer.

Intelligens fűszerkereskedő

segédet, aug. 1-i beépésre keresek. Ha-
bert, Szabadság-tér. 4636

Intelligens előruktató

papírzakmából, azonnal főtvetetik. Krausz
Paulin könyvkereskedő. Színházépület. 4646

Nyomdász-tanulóknak

felvételt két fiu, kik a 14. évet betöltöt-
tek és legalább 6 osztályt végeztek. Bő-
vebbet a kiadóhivatalban.

Égyen.

intelligensebb felügyelőnek kerestetik a
Kátn. Házlásszonyok Cseled Otthona ré-
szére. Bővebbet ugyanott az igazgatónő-
nél. K. S. Ernő-utca 4/b. 4607

Intelligens kisaszonyt.

ki üzletben reprezentatív állást betölteni
tudna, mielőbbi beépésre keresek. Cim
a kiadóhivatalban. 4627

Hivatalnoknő

irodai gyakorlattal, állandó alkalmazást
talál; megkívánatik jó képzés, gyors- és
gépírás, esetleg a könyvelés ismerete is.
Ajánlatok "Augusztus 1." jelige alatt e
lap kiadóhivatalába intézendők. 4632

Vas- és fűszerüzletombon

egy jó bizonyítványokkal rendelkező had-
mentes segéd, ki a román nyelvet is
bírja, felvétetik. Mencer A. Adolf, Pan-
kóta. 4621

Tanuló felvétetik

Welsz Hugó fényképésznél Aradon. 4622

Kiadó lakás.

Utcai szoba.

a Fő térhez közel, úriembernek (ki ál-
landó lakó) július 15-től kiadó. Cim a
kiadóban. 4645

2 elegánsan butorozott

egybenyitott utcai szoba, azonnal kiadó.
Andrássy-tér 20., II. em., ajtó 14. 4623

Lakást keres.

Modern

3 szobás úrilakást fürdőszobával, villany-
világítással. Főter közelében, keresek azon-
nalra vagy augusztus 1-ére. Burza Cor-
nel, Boros-Béni-tér 1. 4546

Vétel és eladás.

Antik etagéro

faragott támaszokkal eladó. Megtekint-
hető d. u. 3-5. Batthyány-u. 28. Mesz-
lényinél. 4638

Kis léderes kocsi

ponnyához megvennék. Krausz, Andrássy-
tér 8. 4644

Rövid zongorát

megvételre keresek ár és gyártmány meg-
jelölésével kérek ajánlatot. Cim: D. ra.
Damjanich-utca 10. 4542

Keresünk

egy 8 lóerős gőzlokomóbil, üzemképeset,
berbe vagy megvételre. Burza Testvérek.
Boros-Béni-tér. 4545

6 koronás

fizet egy gramm aranyért Brandel óras
és ékszerész. József főherceg-ut 12. (Juhar-
ráus templom mellett). 4561

2 esztendő garnitúra.

összes felszereléssel és 1 magánjáró.
mindkettő 8 lóerős eladó. Geisler János-
nal, Szemlak. Aradm. 4598

Henger és gépjel

kapható Ehrenfeld Ignác fűszernagyke-
reskedésében Aradon, Boros-Béni-tér. 4631

Diófából készült

modern, feltétlenül tisztán ágy és éj-
lelt szekrény, bútaszék eladó.
Megtekinthető d. e. 10-12-ig, d.
u. 4-6-ig. Cim a kiadóban. 4557

A Gólem

Márványmenyasszony, Sztambul rózsá a.
Csárdáskirálynő és az összes zenemű-
donságok. Kaphatók Deák Béla könyv-
és papírkereskedésében Forray-utca. Te-
lefon 902. 671

Tégla

jóminőségben, nagy és kis mennyiségben,
jutányos árban kapható. Jiraszék iroda
Lovarda-u. 1. szám, telefon 1097, vagy
Lázár iroda, Hasszinger-utca 5. szám, te-
lefon 747. szám. 3783

Használt ólom

megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadó-
hivatalban. 7892

Egy alig használt egyenáramú

2 1/2 lóerős motor eladó. Bővebbet az Aradi
Hírlap kiadóhivatalában.

Ingatlan.

Berbe.

esetleg megvételre keresek legkésőbb no-
vember 1-re kisebb magánházat fürdő-
szobával. Cim a kiadóhivatalban. 4637

Eladó szőlő

Magyarádon nagyúri hegyen, épületekkel
felszereléssel, ideál termessel. Cim a
kiadóhivatalban. 4496

500-900 holdas

mindent termő 1. rendű sík szántóföld,
berletet keresek állomás vagy köves ut-
hoz közel. Terület és évi haszonbér köz-
lésével ajánlatot kér. Telbisz Miklós, Du-
navecse, (Pestm) 4594

Csernovits Péter-utca 14. sz. ház

eladó. Bővebbet az Aradi Ipar- és Nép-
banknál. 4606

Üzletek.

Üstjárati gőzmalom

egy negyed része, azonnal eladó Szent.
mártonban. Gépésznek vagy molnárnak
előnyös. Bővebbet Frisch József malom-
tulajdonosnál. Kürtösn. 4640

Oktatás.

Magán,

javító-, különbözeti- és német vizsgára
előkészít. Bővebbet: Butorszövetkezet. 4642

Pótvizsgára

tanár előkészít tanulókat. Kölcsey-utca
3. szám. 4641

Pótvisgálatra

biztos eredménnyel előkészít elemi és
polgáristákat. Bővebbet Purgly Lajosné-
utca 180. sz. 4626

Gyógyászat.

Hens Vasas chnabera.

Suverén szer verszegénység, sápkór, szé-
dülés, a vérszegénységből eredő ideg-
bajok, étvágytalanság, gyomorbántalmak,
láz, általános gyengeség ellen. Paratlan
vérképző és vérjavító, biztos óvszer ma-
lárikus fertőzések- és minden infektívól
eredő meg-betegedés ellen ugy felejt-
teknek, mint gyermekeknek. Ára 5 — kor.
Hens gyógyszerár, Földes gyógyszerár. 12

979—1917. kh.

Hirdetmény.

Több előfordult veszteségi eset
következtében elrendelem, hogy
Aradváros területén lévő összes
kutyák folyó évi május hó 6-tól
számított 90 napig állandóan
költve tartassanak vagy pedig ha-
rapás elleni biztos szájkosárral el-
látva pórázon vezettesszenek.

Figyelemztetem a közönséget,
hogy miután az állategészségügy-
ről szóló 1888. évi VII. t. c. vég-
rehajtása tárgyában a nagyméltó-
ságú m. kir. földművelési ministe-
rium által 40 000—1888. sz. alatt
kiadott rendelet 188. §-a szerint
ezen rendelet érvényének tartalma
alatt mindazon kutyák, amelyek
szájkosár nélkül, vagy szájkosárral
de póráz nélkül szabadon járnak,
a pecérek által elfogatnak és
elfogatásuk után azonnal ki fog-
nak írtatni.

A rendőrkapitányi hivatal mint
I. fokú állategészségügyi hatóságtól
Greén, főkapitány.

Magyar királyi államvasutak.

Menetrend.

Ervényes 1917. év június hó 1-től

Aradról Budapestre indul:

Gyorsv. reg. (csak katonáknak) 8:01
Személyvonat délelőtt ... 11:18
Személyvonat este ... 8:43

Aradról Budapestre érkezik:

Gyorsv. d. u. (csak katonáknak) 1:25
Személyvonat este ... 8:20
Személyvonat reggel ... 5:45

Budapestről Aradra indul:

Gyorsvonat délután ... 2:10
Személyvonat reggel ... 7:50
Személyvonat este ... 9:30

Budapestről Aradra érkezik:

Gyorsvonat este ... 7:18
Személyvonat délután ... 4:46
Személyvonat reggel ... 6:58

Aradi és csanádi egyesült vasutak menetrendje.

Ervényes 1917. évi június 1-től.

Aradról Szegedre indul:

Személyvonat reggel ... 6:40
Személyvonat délután ... 4:13

Aradról Szegedre érkezik:

Személyvonat délelőtt ... 12:00
Személyvonat este ... 9:31

Szegedről Aradra indul:

Személyvonat éjjel ... 3:06
Személyvonat délután ... 3:17

Szegedről Aradra érkezik:

Személyvonat reggel ... 7:38
Személyvonat este ... 7:51

Aradról Brádra indul:

Személyvonat reggel ... 5:40
Személyvonat délután ... 12:48

Aradról Brádra érkezik:

Személyvonat délelőtt ... 11:53
Személyvonat este ... 7:46

Brádról Aradra indul:

Személyvonat éjjel ... 3:00
Személyvonat délután ... 1:13

Brádról Aradra érkezik:

Személyvonat délelőtt ... 10:00
Személyvonat este ... 7:38

Aradról Pankotára indul:

Reggel ... 8:26

Aradról Pankotára érkezik:

Délelőtt ... 9:54

Pankotáról Aradra indul:

Délután ... 2:13

Pankotáról Aradra érkezik:

Délután ... 3:43

Aradról Ujszentannára indul:

Délután ... 5:30

Aradról Ujszentannára érkezik:

Este ... 6:10

Ujszentannáról Aradra indul:

Este ... 6:22

Ujszentannáról Aradra érkezik:

Este ... 6:58

Borosjenőről Csermőre indul:

Vegyes vonat délelőtt ... 9:32

Vegyes vonat délután ... 5:32

Csermőről Borosjenőre indul:

Vegyes vonat reggel ... 6:32

Vegyes vonat délután ... 4:29

Mezőhegyesről Kétegyházára indul:

Motoros vonat reggel ... 8:37

Motoros vonat este ... 6:20

Kétegyházáról Mezőhegyesre indul:

Motoros vonat reggel ... 6:10

Motoros vonat délután ... 4:10

Ujszentannáról Kétegyházára ind.:

Motoros vonat reggel ... 9:25

Motoros vonat este ... 7:00

Kétegyházáról Ujszentannára ind.:

Motoros vonat reggel ... 6:00

Motoros vonat délután ... 4:00

Borossebesről Menyházára indul:

Vegyesvonat délelőtt ... 9:00

Menyházáról Borossebesre indul:

Vegyesvonat délután ... 2:39

Használt csomagoló papir megvételre ke- restetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. :-: